

การศึกษาและการอนามัย

เรื่องที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาและการอนามัยของชาวกะเหรี่ยงหมู่บ้านเกริงกะเวีย ผู้ศึกษาจะได้อธิบายเป็นส่วนใหญ่ ๆ คือ ในเรื่องประวัติความเป็นมาและการจัดการศึกษาที่มีในหมู่บ้าน การวิเคราะห์และประเมินผลด้านการศึกษาว่าได้มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรและในรูปใด ส่วนในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการอนามัยจะบรรยายถึงเรื่อง การรักษาอนามัยของชาวกะเหรี่ยงในหมู่บ้านตามสภาพความเป็นจริงที่มีอยู่ วิเคราะห์และประเมินผลการปรับตัวในด้าน การอนามัย

การศึกษา

ประวัติการศึกษาในหมู่บ้าน

แต่เดิมมานั้น ชาวกะเหรี่ยงที่อาศัยอยู่ในป่าเขาแถบตะวันตกของประเทศไทย ความเป็นอยู่ที่รวมกันเป็นกลุ่ม เป็นหมู่บ้านที่โคกเดี่ยวอิสระ อาศัยธรรมชาติเป็นแนวทาง ในการดำรงชีวิต และ แก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เช่นเกี่ยวกับกะเหรี่ยงที่หมู่บ้านเกริงกะเวีย ซึ่งอยู่ในป่าห่างไกล โรคภัยชุกชุม การเดินทางต้องอาศัยการเดินทางเท้า หรืออาศัยช้าง ทำให้การติดต่อระหว่างหมู่บ้าน และสังคมภายนอกเป็นไปอย่างยากลำบาก ชาวกะเหรี่ยงเคย อยู่เช่นไรก็อยู่เช่นนั้นมานาน ตั้งแต่อพยพเข้ามาสู่แผ่นดินไทย การศึกษาของหมู่บ้านมิได้รับการสนับสนุนจากทางราชการ ชาวบ้านคนใดที่มีความสนใจอยากให้บุตรหลานของตน ได้มีความรู้ก็จะพาบุตรหลานของตนไปฝากไว้ตามวัดที่มีพระ เป็นชาวกะเหรี่ยงด้วยกัน พระจะใช้ภาษาพูดเป็นภาษากะเหรี่ยง แต่ภาษาเขียนเป็นตัวอักษรของมอญ พม่า ซึ่งชาวกะเหรี่ยง บอกกับผู้ศึกษาว่า เขียนเหมือนกันก็จริง แต่การอ่านออกเสียงและความหมายเป็นของกะเหรี่ยงเอง คงจะเช่นเดียวกับภาษาไทยกับภาษาลาวที่ตัวอักษรคล้ายกัน แต่หลักการใช้ภาษาไม่เหมือนกัน อย่างไรก็ตามก็ มีเพียงชาวกะเหรี่ยงส่วนน้อยเท่านั้นที่มีโอกาสได้ร่ำเรียนกับพระ ชาว

กะเหรี่ยงส่วนใหญ่จึงไม่ได้รับการศึกษา นอกจากการ เรียนรู้เพื่อความอยู่รอดในการดำเนินชีวิตประจำวันของคนเท่านั้น

จากการที่ชาวกะเหรี่ยงอยู่ห่างจากความเจริญของเมือง และการคมนาคมยากลำบาก ทางราชการไม่สามารถเข้าไปดูแลได้ทั่วถึง จึงทำให้หมู่บ้านเกริงกะเวียกลายเป็นเขตพื้นที่แทรกซึมของผู้ออกการร้ายคอมมิวนิสต์ไปในบางส่วน จากสาเหตุนี้ ทางราชการ เห็นว่า การศึกษาเป็นส่วนสำคัญที่จะสร้างความรู้ความเข้าใจในระบบการปกครองของรัฐและความรู้ที่ถูกต้อง ในการดำรงชีวิตตามปกติของบุคคล ดังนั้น การจัดให้มีการศึกษา หรือ โรงเรียนในหมู่บ้าน เริ่มมีขึ้นครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2513 ภายใต้นโยบายประมาณแผ่นดิน เป็นอาคารเรียนแบบเรือนไม้ชั้นเดียว หลังคาสังกะสี มี 3 ห้องเรียน ห้องส้วม 1 หลัง 4 ที่นั่ง และมีบ้านพักครู 1 หลัง ตั้งอยู่ที่หมู่ 2 บ้านเกริงกะเวีย ตำบลชะแล อำเภอดงพญาภูมิ ทำการสอนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 4

ครั้งแรกที่จัดตั้งโรงเรียนขึ้น ใช้ชื่อโรงเรียนว่า " โรงเรียนบ้านชะแล " ต่อมาได้มีการเปลี่ยนชื่อโรงเรียนใหม่ โดยใช้ชื่อว่า " โรงเรียนบ้านเกริงกระเวีย " เพื่อให้เหมือนกับชื่อหมู่บ้านที่โรงเรียนตั้งอยู่ สร้างแล้วเสร็จเมื่อวันที่ 4 มีนาคม พ.ศ. 2513 โดยมีนักเรียนเข้าเกณฑ์ในขณะนั้น 52 คน เป็นชาย 25 คน หญิง 27 คน เข้าเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ทั้งหมด มีนายบรรพต ปรีชากุล ครูโรงเรียนทองพญาภูมิมาดำรงตำแหน่งครูใหญ่

ต่อมา ได้มีการโยกย้ายสับเปลี่ยนครูใหญ่มาเป็นลำดับ กล่าวคือ นายกำจัต แซ่เหลา ครูใหญ่โรงเรียนท่ามะเคือ มาดำรงตำแหน่งแทนนายบรรพต ปรีชากุล เมื่อวันที่ 17 กรกฎาคม พ.ศ. 2516 เป็นต้นมา จนกระทั่ง ได้มีการจัดตั้ง โรงเรียนขึ้นอีก ในตำบลชะแล คือ โรงเรียนบ้านคลิตี้ (สาขาโรงเรียนบ้านเกริงกระเวียในสมัยนั้น) ในวันที่ 16 กันยายน พ.ศ. 2517 จึงย้ายนายกำจัต แซ่เหลาไปดำรงตำแหน่งครูใหญ่โรงเรียนบ้านคลิตี้ (ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อใหม่เป็น โรงเรียนบ้านทุ่งเสือโทน) ทางอำเภอดงพญาภูมิ สังกัดจังหวัดสุราษฎร์ธานี ครูโรงเรียนทองพญาภูมิ มารักษาการแทนในตำแหน่งครูใหญ่โรงเรียนบ้านเกริงกระเวีย ในขณะนั้นโรงเรียนมีครูอยู่ 1 คน คือ นายศรีเพชร พรหมฝ่าย และต่อมาเมื่อวันที่ 30 กันยายน

พ.ศ. 2518 ทางอำเภอโคกมีคำสั่งแต่งตั้งให้นายเสวก สังขจันทร์ ซึ่งรักษาการในตำแหน่งครูใหญ่ผู้นั้น ให้ดำรงตำแหน่งครูใหญ่ ระดับ 3 โรงเรียนบ้านเกริงกระเวีย สืบต่อมาจนถึงปัจจุบัน

เมื่อตั้งโรงเรียน ก็คองหานักเรียนมาเข้าเรียน ในระยะแรกได้ทำการเกณฑ์เด็กทุกคนในหมู่บ้าน ทั้งหมู่ 1 และ หมู่ 2 แม้อายุจะเกินเกณฑ์ภาคบังคับแล้วก็ตาม (เด็กที่มีอายุย่างเข้าปีที่ 8 คองเรียนอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษาจนกว่าจะมีอายุย่างเข้าปีที่ 15) จำนวนนักเรียนในขณะที่โรงเรียนเปิดเรียนในครั้งแรกนั้น รวมทั้งสิ้น 52 คน เป็นชาย 25 คน หญิง 27 คน มีอายุตั้งแต่ 6 ปี ถึง 14 ปี ในจำนวนนี้ นักเรียนที่มีอายุ 11 ปี มีจำนวนมากที่สุด คือ 11 คน เป็นนักเรียนชาย 5 คน และมีนักเรียนที่อายุน้อยที่สุดคือ 6 ปี

ตารางที่ 1 อายุเมื่อแรกเข้าโรงเรียนของนักเรียนรุ่นแรก

อายุเมื่อแรกเข้า พ.ศ. 2513	ชาย	หญิง	รวม
6	1	-	1
7	2	-	2
8	4	3	7
9	3	5	8
10	2	5	7
11	5	6	11
12	6	3	9
13	1	2	3
14	1	4	4
รวม	25	27	52

จำนวน 1 คน และจำนวนนักเรียนเมื่อเริ่มแรกจำนวน 52 คนนี้ จากทะเบียนของโรงเรียนพบว่า จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 (อันเป็นชั้นสูงสุดสมัยนั้น) จำนวน 8 คน เป็นนักเรียนชาย 3 คน และ นักเรียนหญิง 5 คน มีอายุในปีที่จบต่างกันคือ อายุ 10 ปีจำนวน 1 คน อายุ 11 ปี 1 คน อายุ 14 ปี 2 คน อายุ 15 ปี 3 คน และ อายุ 17 ปี 1 คน สำหรับนักเรียนที่ไม่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในนักเรียนเริ่มแรกนี้ มีจำนวน 44 คน ค่ายสาเหตุต่อไปนี้คือ บ้านอยู่ไกลโรงเรียนเกิน 3,000 เมตร จำนวน 6 คน ย้ายตามผู้ปกครองไปอยู่ที่อื่น 10 คน ร่างกายอ่อนแอเป็นสาว 6 คน หูคไม่รูเรื่อง คือพูดภาษาไทยไม่ได้เลย 2 คน ตาย 2 คน มีครอบครัวระหว่างเรียน 1 คน ไม่มาเรียนเพราะต้องช่วยผู้ปกครองทำไร่ 1 คน สรุปได้ว่า นักเรียนที่เข้าเรียนรุ่นแรก ของโรงเรียนสามารถเรียนจนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวนร้อยละ 4.16 เท่านั้น

การเรียนการสอนในโรงเรียน

ในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนบ้านเกริงกระเวีย ได้ดำเนินการดังนี้ คือ ปี พ.ศ. 2513 อันเป็นปีแรกที่โรงเรียนเปิดทำการสอน ประกอบด้วยนักเรียนส่วนใหญ่ยังใช้ภาษากะเหรี่ยง นักเรียนที่ถูกเกณฑ์มาเรียนยังพูดภาษาไทยไม่ได้ จึงต้องจัดให้เรียนภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง ภาษาจึงเป็นปัญหาในการจัดการเรียน การสอนมากในขณะนั้น อัตราส่วนในการตกซ้ำชั้นมีมาก เนื่องจาก นักเรียนยังไม่สามารถบรรลุตามจุดประสงค์ของหลักสูตรได้ทันตามกำหนดของระยะเวลา ส่วนใหญ่โรงเรียนจะให้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ขึ้นเคียวถึง 2 ปีเต็ม บางครั้งนักเรียนบางคนต้องเรียนถึง 3 ปี ซึ่งนับว่าเป็นปัญหาอย่างมาก นักเรียนในระยะแรกจนถึง พ.ศ. 2523 นักเรียนส่วนใหญ่ หรือเกือบทั้งหมด เป็นเด็กชาวกะเหรี่ยง หรือหากจะมีบิดา เป็นคนไทยอยู่บ้าง ก็มีจำนวนน้อยมาก แต่หลังจาก พ.ศ. 2524 เป็นต้นไปซึ่งเป็นปีแรกของโครงการเขื่อนเขาแหลมของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ได้มีโครงการอพยพประชาชนออกจากบริเวณที่จะใช้เป็นที่อ่างเก็บน้ำ คนไทยซึ่งเคยอาศัยอยู่ถิ่นอื่นเริ่มย้ายถิ่นเข้ามาอาศัยอยู่ในหมู่บ้านเกริงกระเวีย โดยที่ยังคงสิทธิในที่ทำกินซึ่งการไฟฟ้าฝ่ายผลิตจัดสรรให้ ในหมู่บ้านจองอ้ว ที่ได้ตั้งขึ้นใหม่ นักเรียนที่มาเข้าเรียนในระยะหลังนี้ จึงเป็นเด็กไทยเพิ่มมากขึ้นกว่าเดิม

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบจำนวนนักเรียนที่สมัครเข้าเรียนตั้งแต่ พ.ศ. 2524

นักเรียน พ.ศ.	กะเหรี่ยง		ไทย	
	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง
2524	3	5	5	6
2525	-	1	1	4
2526	1	2	11	2
2527	-	2	5	9

จากการที่ผู้ปกครอง และนักเรียนที่ไต่เคยผ่าน หรือจบชั้นสูงสุดของโรงเรียนสามารถใช้ภาษาไทยเป็นสื่อได้ ประกอบกับการที่มีผู้อพยพเข้ามา ทำให้ปัญหาเรื่องภาษาของเด็กนักเรียนกะเหรี่ยงลดลง รวมทั้งการแก้ปัญหาของผู้บริหาร ในการเปิดชั้นเตรียมชั้นก่อนที่จะให้นักเรียนเข้าเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 คือ ชั้นเตรียมภาษา เป็นการสอนนักเรียนให้ใช้ และเข้าใจภาษาไทยได้พอสมควรก่อนจะเข้าเรียนจริง ผู้ศึกษา ได้สอบถามนักเรียนชั้นประถมปีที่ 4, 5 และ 6 ที่มีเชื้อสายกะเหรี่ยงจำนวน 20 คน พบว่า นักเรียนทั้ง 20 คนนี้ อยู่บ้านจะใช้ภาษากะเหรี่ยง และเมื่อมาโรงเรียนจะใช้ภาษาไทย

โรงเรียนได้ใช้หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2503 ตั้งแต่ พ.ศ. 2513 จนกระทั่ง ต่อมา พ.ศ. 2520 ทางราชการได้มีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรประถมศึกษาชั้นใหม่เป็นหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 (ใน พ.ศ. 2525 คณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้พยายามเปิดขยายการศึกษาภาคบังคับให้ทั่วทุกโรงเรียน ทางโรงเรียนจึงได้รับอนุญาตให้เปิดขยายชั้นเรียนภาคบังคับถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6) พ.ศ. 2525 สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดกาญจนบุรี ได้จัดให้ใช้โครงการจัดทำสื่อ นวัตกรรมทางการศึกษาขึ้นเพื่อทดลองใช้ในโรงเรียนขนาดเล็กสุด และ ครูไม่ครบชั้น โรงเรียนบ้านเกริงกระเวียอยู่ในเขตจังหวัดจึงได้เข้าในโครงการทดลองใช้ สื่อ นวัตกรรมของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 และในปีพ.ศ. 2526 ทางสำนักงานการ

ประถมศึกษาแห่งชาติ ได้มีโครงการทดลองการใช้สื่อการเรียนสำเร็จรูปตั้งแต่นั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 4 สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก ครูไม่ครบชั้นมาใช้ โรงเรียนจึงเข้าร่วมในโครงการด้วย คำว่า โรงเรียนขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนห้องเรียนชั้นละ 1 ห้องเรียน และนักเรียนเฉลี่ยห้องละ 15 คนลงมา อัตราส่วนนักเรียนต่อครูตามเกณฑ์มาตรฐานของกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ คือ อัตราเฉลี่ยทั้งโรงเรียน นักเรียน 20 - 25 คน ต่อ ครู 1 คน โครงการนี้ เน้นเรื่องการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียน มีบทเรียนสำเร็จรูป แบบฝึกหัดเสริมประสบการณ์ การทำงานเป็นกลุ่ม การจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมมวลประสบการณ์กลุ่มวิชาต่าง ๆ เช่น กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต และ กลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ วัตถุประสงค์ในการจัดหลักสูตรกลุ่มวิชาเหล่านี้ ก็เพื่อที่จะให้นักเรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้เลย และ ในการใช้สื่อการเรียนสำเร็จรูป ซึ่งมีทั้งเนื้อหาสาระของวิชา พร้อมทั้งแบบฝึกหัดท้ายบทและคำเฉลย ก็เพื่อที่จะลดเวลาในการสอนของครู ในกรณีที่ทองสอนควบ 2 ชั้นต่อครู 1 คน

นักเรียนปัจจุบัน (พ.ศ. 2527) ของโรงเรียนบ้านเกริงกระเวียมีจำนวน 67 คน เป็นนักเรียนชาย 31 คน นักเรียนหญิง 36 คน ครูประจำการ รวมทั้งครูใหญ่ 6 คน ลาศึกษาต่อ 1 คน เหลือครูทำการสอนจริง 5 คน เปิดทำการสอนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 จำนวน 6 ห้องเรียน และ ห้องเตรียมภาษาอีก 1 ห้อง โดยรวมอยู่กับประถมศึกษาปีที่ 1

จากการเปิดสอนเมื่อพ.ศ. 2513 จนถึงปัจจุบัน (พ.ศ. 2527) นักเรียนชั้นทะเบียนเข้าเรียนทั้งสิ้น 205 คน ในจำนวนนี้ ลงชื่อเข้า 2 คน และกลับมาเข้าเรียนครั้งที่ 2 จำนวน 5 คน นักเรียนจบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 19 คน เป็นนักเรียนชาย 12 คน นักเรียนหญิง 7 คน จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 5 คน เป็นนักเรียนชาย 3 คนนักเรียนหญิง 2 คน นักเรียนส่วนใหญ่เรียนไม่จบหลักสูตร เนื่องจากสาเหตุหลายประการ คือ ย้ายบ้านไปอยู่ที่ยื่น อายุพ้นเกณฑ์บังคับ และ บ้านไกลจากโรงเรียนเกินกว่า 3,000 เมตร ได้แก่ นักเรียนจากหมู่ 1 บ้านทิพูเย ในปี พ.ศ. 2522 กองสงเคราะห์ชาวเขา กรมประชาสงเคราะห์ได้ตั้ง โรงเรียนศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขา ชั้นที่ หมู่ 1 บ้านทิพูเย นักเรียนบางส่วนที่มาจากหมู่ 1 จึงกลับไปเรียนที่หมู่บ้านของตน

สำหรับวุฒิทางการศึกษาของครูโรงเรียนบ้านเกริงกระเวีย สำเร็จปริญญาตรี 1 คน ประกาศนียบัตรการศึกษาชั้นสูง 3 คน ในจำนวนนี้มีครู 2 คน กำลังอยู่ในระหว่างอบรมครูประจำการ (เรียนชั้นปริญญาตรีนอกเวลาราชการ จัดโดย วิทยาลัยครูต่าง ๆ) คาดว่าจะสำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2528 และประกาศนียบัตรการศึกษา 2 คน ซึ่งขณะนี้อยู่ในระหว่างลาศึกษาชั้นปริญญาตรี (ในเวลา) 1 คน

ทัศนคติของชาวกระเหรี่ยงที่มีต่อการศึกษา

นับตั้งแต่ก่อตั้งโรงเรียนบ้านเกริงกระเวียเป็นคนมา ประชาชนส่วนใหญ่ ซึ่งเป็นชาวกระเหรี่ยง ยังมีสังคมที่โคกเคี้ยว คบค้าสมาคมภายในกลุ่มตน อยู่ไกลความเจริญ และยังไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา ผู้ปกครองมักจะใช้แรงงานของเด็ก เช่น การทำไร่ ทำนาในไร่ เลี้ยงน่องอยู่กับบ้าน เป็นต้น มากกว่าที่จะสนับสนุนให้มาเรียนหนังสือ เพราะเขาเห็นว่าปากท้องเป็นสิ่งที่สำคัญกว่าการมาเสียเวลาเรียน เพื่อเพิ่มพูน ความรู้ ความสามารถในการดำรงชีวิต ประกอบกับชาวกระเหรี่ยงยังไม่มีความเข้าใจว่า การศึกษามีความสำคัญอย่างไร เรียนไปแล้วจะได้อะไรขึ้นมา ผู้ปกครองเองก็ไม่รู้หนังสือไทย จึงไม่เข้าใจเรื่องระบบการศึกษาในระบบโรงเรียน ทางโรงเรียนได้พยายามชี้แจง และ เข้าร่วมประชุมชาวบ้านทุกเดือน เพื่อชี้ให้เห็นความสำคัญของการศึกษา ต่อมา เมื่อหน่วยงานต่าง ๆ ของทางราชการได้เริ่มเข้ามาตั้งในหมู่บ้าน เช่น ฐานพัฒนาการย่อย (รพช.) ของหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ 13 จุดตรวจชะแล ของสถานีตำรวจภูธรอำเภอดงพญาภูมิ ฐานหมวดลาดตระเวน 732 กองร้อยที่ 1 คชด. เขต 7 ที่ทำการเขตอนุรักษ์และห้ามล่าสัตว์ป่า เป็นต้น ทำให้ชาวบ้านซึ่งเคยอยู่ตามลำพัง ได้มีการติดต่อกสัมพันธ์ และมีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่าง ๆ กับคนต่างกลุ่มสังคม ผู้ปกครองสามารถใช้ภาษาไทยเป็นสื่อกลางได้มากขึ้น ชาวบ้านจึงเริ่มเห็นความสำคัญของการศึกษา และได้ส่งบุตร หลานเข้าเรียนด้วยความเต็มใจ ทั้งการเข้าโรงเรียนก็ได้สร้างความเปลี่ยนแปลงกับครอบครัว เพราะไม่ว่าจะเป็น สมุด หนังสือ ดินสอ ปากกา เป็นสิ่งที่ทางราชการแจกให้ฟรี และ เครื่องแบบนักเรียนก็เป็นสิ่งที่ได้รับบริจาค จากผู้มีจิตศรัทธาผ่านทางราชการทั้งสิ้น ชาวกระเหรี่ยงต่างก็ต้องการให้บุตรหลานของตนสามารถ อ่าน เขียน และ พูดภาษาไทยได้ เพื่อจะได้รู้จักทำมาหากิน มีอาชีพที่ดี ไม่ต้องเหนื่อยยากลำบากเหมือนพ่อ แม่ รู้จักเอาตัวรอด ไม่ถูกหลอก

เมื่อเรียนหนังสือก็จะเป็นคนดี ไม่ประพฤตินคน ไปในทางเสื่อมเสีย เพราะจะรู้จักแยกแยะ
ชั่ว หรือ ดี ได้

เมื่อผู้ศึกษาดำเนินการที่เขาส่งลูกไปโรงเรียน ต้องการจะให้เรียนถึงชั้นใด
ได้รับคำตอบหลายอย่างคือ ต้องการให้เรียนแค่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพราะ ไม่มีเงิน
ส่ง และ ต้องการให้ออกมาช่วยทำงานไร่ เป็นจำนวน ไร่ละ 31.58 ต้องการให้เรียน
จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เพราะอยากให้เรียนหนังสือมาก ๆ เป็นจำนวน ไร่ละ 15.79
และที่ ต้องการให้เรียนสูงกว่าชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ขึ้นไป มีจำนวน ไร่ละ 52.63 ด้วย
เหตุผลที่ต่างกันไป คือ อยากให้มีความรู้มาก ๆ อยากให้มีอาชีพดี ๆ จะได้สบาย อยากให้
เป็นครู เป็นตำรวจ ทหารและเป็นหมอนามัย ชาวกะเหรี่ยงทุกคนรู้เรียน ในจำนวน
35 หลังจาก ทั้งหมด 37 หลัง ซึ่งผู้ศึกษาได้สอบถาม ได้ส่งบุตรหลานเข้าโรงเรียนทั้งสิ้น
และเมื่อถามเกี่ยวกับ การประกอบอาชีพว่า ต้องการให้บุตร ธิดา ประกอบอาชีพ ไร่ไร่ข้าว
ทำสวน ตามผู้ปกครองหรือไม่ พบว่า ผู้ที่ตอบว่า ไม่ต้องการให้ประกอบอาชีพตามอย่างตน
โดยให้เหตุผลว่า อยากให้เรียนหนังสือมากกว่า เป็นจำนวน ไร่ละ 27.77 ของเหตุผลทั้งหมด

การเรียนของเด็กกะเหรี่ยง

เมื่อใกล้จะปิดภาคปลาย ในการประชุมหมู่บ้าน ทางโรงเรียนจะไปแจ้งชาว
เรื่องการส่งบุตร หลาน ที่มีอายุครบเกณฑ์เข้าโรงเรียนในปีนั้น ๆ เมื่อเปิดภาคต้นของปี
การศึกษาใหม่ ชาวบ้านก็จะพาบุตร หลาน มาสมัครเข้าโรงเรียน ในชั้นแรก ทาง
โรงเรียนจะพิจารณาทักษะด้านภาษาไทยของนักเรียนว่า สมควรจะเรียนชั้นเตรียมภาษา ก่อน
หรือชั้นชั้นประถมปีที่ 1 เลย มีนักเรียนชาวกะเหรี่ยงหลายคนที่ต้องเรียนชั้นเตรียมภาษา ก่อน
นอกจากด้านภาษาที่ไม่พร้อมแล้ว ยังมีการขาดเรียนบ่อย ๆ เนื่องจากการเจ็บป่วย หรือไม่
ยอมมาโรงเรียนเองเพราะบ้านอยู่ไกลจากโรงเรียน มีบางคนที่ยังอายุ 7 - 8 ปีแล้วยังเรียน
อยู่ชั้นเตรียม หรือชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 นักเรียนบางคนในชั้นนี้ก็มักมีอายุเกินเกณฑ์หลายปี นักเรียน
กะเหรี่ยงส่วนใหญ่จะเรียนหนังสือโดยมีอายุมากกว่าเกณฑ์ การเข้าชั้นด้วยสาเหตุต่าง ๆ กัน
เช่น พัฒนาการทางสมองช้าไม่ผ่านจุดประสงค์ที่ทางโรงเรียนต้องการ การขาดเรียนบ่อยทำให้
ให้เวลาเรียนไม่พอ หรือ จากสาเหตุอื่น ๆ แต่ส่วนใหญ่แล้ว นักเรียนเกือบทุกคนจะเรียน

เข้าชั้นมาแล้วทั้งสิ้น

การเดินทางมาโรงเรียน ส่วนใหญ่นักเรียนจะเดินมา เพราะบ้านอยู่ใกล้ นักเรียนจะมาถึงโรงเรียนในเวลาประมาณ 7.30 - 8.00 น. เมื่อมาถึงจะต้องทำงาน หรือที่เรียกว่า ทำเวร ตามที่ค้างไว้ เช่น ตักน้ำรดต้นไม้ ตักน้ำใส่คุ่มในห้องส้วม เก็บขยะ ไปทิ้ง เป็นต้น จะมีนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 คอยควบคุม ดูแล และร่วมทำงานด้วย

เวลา 8.30 น. นักเรียนสิ้นระหังเป็นสัญญาณเข้าแถวกันเอง เมื่อได้ยินทุกคน จะมาเข้าแถว เคารพธงชาติ สวดมนต์ โดยไม่ต้องมีครูคอยควบคุม และหากมีนักเรียนคนใด มาสายขณะที่ยังเข้าแถวอยู่ นักเรียนก็จะพิจารณาโทษกันเอง เช่น ให้ทำเวรห้องอาทิตย์ เป็นต้น

สำหรับอาหารกลางวัน นักเรียนจะห่อข้าวมากินเอง และนั่งรวมกันเป็นกลุ่ม ๆ แบ่งกันเป็นกลุ่มกะเหรี่ยง และกลุ่มไทย อาหารกลางวันที่นี่ว่าดีที่สุด ได้แก่ ไข่เจียว หรือ ปลาอย่างตัวเล็ก ๆ 1 ตัว ส่วนใหญ่ นักเรียนชาวกะเหรี่ยงจะกินข้าวกับน้ำพริกกะปิผัดหรือบางคนไม่นำข้าวมากินเพราะกะเหรี่ยงบางครอบครัวกินข้าว 2 มื้อ คือ เช้า กับบ่าย ประมาณ บ่ายสามโมงเย็น ซึ่งเป็นเวลาใกล้กับโรงเรียนเลิก นักเรียนสามารถกลับไปกินข้าวที่บ้านได้ทันที

เด็กนักเรียนกะเหรี่ยงบางคนหยุดเรียนบ่อย เพราะต้องช่วยแม่เลี้ยงน้อง หรือ เมื่อแม่ต้องไปทำงานไร่ เช่น คายหญ้า เป็นต้น และนักเรียนกะเหรี่ยงบางคน เมื่อถึงเทศกาลเข้าพรรษาหรือออกพรรษา มักจะหยุดเรียนเพื่อขึ้นไปหมู่บ้านทิพูเย ซึ่งมีสำนักสงฆ์ของชาวกะเหรี่ยงด้วย เด็กเหล่านี้อาจมีบ้าน หรือยังมีพี่น้องอาศัยอยู่ที่หมู่บ้านทิพูเย การเดินทางต้องข้ามเขา 7 ลูก ระยะทางประมาณ 7 กิโลเมตรจากหมู่บ้านเกริงกะเวีย

นักเรียนกะเหรี่ยงส่วนใหญ่ที่ผ่านชั้นชั้นประถมปีที่ 1 สามารถพูดภาษาไทยได้ชัด และสื่อสารเข้าใจพอสมควร อาจจะจะเป็นเพราะอายุสมองที่เติบโตเต็มที่ กับการได้ผ่านห้องเตรียมภาษาของโรงเรียนมาแล้วด้วย นักเรียนกะเหรี่ยงส่วนใหญ่จะมีร่างกายที่เล็กแกร็น กว่าเด็กไทยทั่วไป อาจเนื่องมาจากการกินอาหารที่ไม่ค่อยมีประโยชน์ต่อร่างกาย แต่สิ่ง

ที่เด่นมากในร่างกายของเด็กกะเหรี่ยง คือ การมีฟันที่เรียบขาวเป็นระเบียบ ผิวขาว และริมฝีปากแดงธรรมชาติ

เท่าที่ผู้ศึกษา ได้เข้าไปช่วยสอนหนังสือระยะหนึ่งนั้น สังเกตว่า นักเรียนกะเหรี่ยงตั้งใจเรียน เคารพและเชื่อฟังครู แต่อาจจะเป็นเพราะความไม่พร้อมในหลาย เช่น ความเป็นอยู่ที่ค่อนข้างยากจน เป็นต้น ทำให้การเรียนของเด็กกะเหรี่ยงไม่ก้าวหน้า และ บรรลุตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรเท่าที่ควร สังคมและความรอบรู้ในเรื่องโลกภายนอกนั้นแคบมาก ที่ผ่านมามีเด็กกะเหรี่ยงคนใดเคยไปเห็นทะเลเลย จนกระทั่ง เมื่อเดือนธันวาคม 2527 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 คนหนึ่งซึ่งเป็นกะเหรี่ยง เข้าประกวดจริยศึกษาในระดับอำเภอได้รับรางวัล เมื่อคณะครูในอำเภอจัดรายการไปทัศนศึกษาที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ในระยะเวลาที่ปิดภาคเรียน ครูใหญ่จึงพาเด็กนักเรียนคนนั้นไปเที่ยวด้วยเป็นการให้รางวัล นับเป็นเด็กกะเหรี่ยงคนแรกในหมู่บ้านเกริงกะเวียที่ได้เห็นและสัมผัสทะเล

วิเคราะห์และประเมินผลการปรับตัวในด้านการศึกษา

การเปลี่ยนแปลงในด้านการศึกษาที่ผู้ศึกษาจะกล่าวต่อไปนี้ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงในเรื่องการศึกษาเฉพาะที่เป็นแบบแผนในโรงเรียน ความเป็นมา การเกิดขึ้น โดยมีระยะเวลาการเกิดและสาเหตุของการเปลี่ยนแปลง ดังนี้คือ

ในสมัยก่อน ชาวกะเหรี่ยงที่เป็นเจ้าของถิ่นหรืออพยพมาจากถิ่นอื่นแล้วมาอยู่รวมกันเป็นหมู่บ้านก็ตาม เคยเรียนรู้ในการที่จะอยู่รอดด้วยวิถีธรรมชาติ หรือให้ธรรมชาติช่วย เพราะพอ แม่จะปล่อยให้เด็กเรียนรู้ด้วยตนเองเมื่อเด็กเริ่มที่จะช่วยเหลือตัวเองได้ หรือถ้าหากต้องการให้ลูกหลานมีความรู้ก็จะพาไปฝากวัด ฝากพระ เพื่อรู้หนังสือ รู้เรื่องราวต่าง ๆ มากขึ้น แต่การเรียนก็เป็นภาษากะเหรี่ยง ไม่ใช่ภาษาไทย จนกระทั่ง พ.ศ. 2513 การศึกษาที่เป็นแบบแผนในโรงเรียนก็เกิดขึ้น โดยทางราชการมองเห็นว่า หากปล่อยให้ชาวกะเหรี่ยงอยู่กันไปแบบนี้ จะทำให้เกิดความยุ่งยากในการปกครอง เพราะพื้นที่บางส่วนของหมู่บ้านเกริงกะเวียเริ่มกลายเป็นพื้นที่แทรกซึมของผู้ออกการร้ายคอมมิวนิสต์ เนื่องจาก การที่ต้องอยู่โดดเดี่ยวมาเป็นเวลานาน ไม่มีการติดต่อกับสังคมภายนอก และอาจทำให้ถูก

ใช้เป็นเครื่องมือทางการเมืองได้ ทางราชการได้พิจารณาเห็นว่า การศึกษาเท่านั้นที่จะให้ความรู้ ความเข้าใจแก่ชาวกะเหรี่ยงในระบบการปกครอง และ สิ่งอื่น ๆ ที่จะทำให้สังคมกะเหรี่ยงมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น จึงได้จัดตั้งโรงเรียนในหมู่บ้าน ครูใหญ่และผู้ใหญ่บ้าน เกณฑ์เด็กในละแวกนั้นมาเข้าเรียนได้ถึง 52 คน มีอายุตั้งแต่ 6 ปีจนถึง 14 ปี นักเรียนรุ่นแรกที่มีโอกาสเรียนในโรงเรียน ปัจจุบันมีอายุประมาณ 27 - 28 ปี ซึ่งนับเป็นคนรุ่นใหม่ในหมู่บ้านเกริงกะเวีย

ความต้องการและความพยายามของทางราชการ ที่จะให้เด็กชาวกะเหรี่ยงในหมู่บ้านไคเรียนหนังสือไทยในระบบโรงเรียน นับเป็นการเปลี่ยนแปลงทางความคิดทัศนคติ และ ความต้องการ แม้สิ่งนี้ จะไม่ได้เกิดจากความร่วมมือเพื่อให้เกิดโรงเรียนขึ้นเป็นเพราะ การหือยยื่นให้ของทางราชการ เพื่อประโยชน์หลาย ๆ ด้านของทางราชการก็ตาม แต่ก็สามารถนำความเปลี่ยนแปลงมาสู่หมู่บ้านไค การพูดจาชักจูง ชี้แจงให้ชาวบ้านเห็นความสำคัญของการศึกษา โดยครูและผู้ใหญ่บ้าน รวมทั้งการที่ชาวกะเหรี่ยงได้มีการติดต่อกับสังคมภายนอกมากขึ้นในระยะหลัง ทำให้ผู้ปกครองนิยมส่งบุตรหลานเข้าเรียนมากขึ้น และการให้หยุดเรียนเพื่อช่วยทำงานบ้าน ทำงานไร่ ก็มีจำนวนน้อยลง

การเปลี่ยนแปลงความคิดและทัศนคติในเรื่องการศึกษาของชาวกะเหรี่ยงด้วยเหตุที่ได้รู้จักสังคมภายนอก การที่มีหน่วยราชการเข้ามาอยู่ในหมู่บ้าน เห็นตัวอย่างของคนอื่น ๆ ที่ทำงานและได้รับเงินเดือนตอบแทน เช่น ครู หรือเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ของทางราชการที่เข้ามาทำงานในพื้นที่ ทั้งงานก็มีชั่วโมงหนักเหมือนกับการเพาะปลูก การพูดชักจูงของของครูในการประชุมหมู่บ้านบ่อยครั้งเพื่อให้ชาวกะเหรี่ยงได้เข้าใจถึงประโยชน์ของการศึกษาก็มีส่วน ทำให้ชาวกะเหรี่ยงเปลี่ยนแปลงทัศนคติของตน และยินยอมส่งบุตรหลานไปเข้าเรียน เพราะคิดว่าอย่างน้อยที่สุดประโยชน์ของการศึกษาก็จะช่วยทำให้ลูกหลานของตน สามารถพูดและเข้าใจภาษาไทยได้ เมื่อพูดภาษาไทยได้ การติดต่อกันในเรื่องต่าง ๆ หรือการซื้อขายสิ่งของก็สะดวกขึ้น

การที่ชาวกะเหรี่ยงรุ่นใหม่ คือ นักเรียนรุ่นแรกที่เติบโตเป็นผู้ใหญ่แต่งงาน มีครอบครัว มีการสังสรรค์กับคนในสังคมอื่นมากขึ้น ทำให้คนเหล่านี้เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง

ด้านการศึกษาผ่านหมู่บ้านด้วยเพราะพวกเขา และ เข้าใจถึงความสำคัญของการศึกษา เมื่อมีลูก หรือมีหลานก็จะสนับสนุนให้เข้าโรงเรียน การศึกษาจึงเป็นส่วนสำคัญในการปรับตัวของชาวกะเหรี่ยงเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ประกอบกับหลักสูตรการเรียนการสอนได้ให้ความรู้ในด้านต่าง ๆ เช่น วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา คณิตศาสตร์ การเสริมสร้างประสบการณ์ชีวิต การงานพื้นฐานอาชีพมีการสอนทำอาหาร ประกอบอาหาร แบบคนไทยทั่ว ๆ ไป ฯลฯ ซึ่งการให้การศึกษาในเรื่องต่าง ๆ เหล่านี้ มีผลให้เด็กกะเหรี่ยงได้มีความรู้ ความเข้าใจ และรู้จักสังคมรอบตัวและไกลตัวออกไปมากขึ้น การที่เด็กกะเหรี่ยงได้รับการศึกษา ได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ จากระบบโรงเรียนในวันนี้ จึงเป็นพื้นฐานของการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาสังคมของตนในอนาคต

การอนามัย

ในด้านการรักษาอนามัยและความเป็นอยู่ของชาวกะเหรี่ยง โดยทั่ว ๆ ไปก็คล้ายคลึงกับชาวเขาเผ่าอื่น ๆ กล่าวคือ มีความเป็นอยู่อย่างง่าย ๆ ไม่ค่อยสนใจ พิถีพิถันในเรื่องการรักษาอนามัย ความเป็นอยู่โดยทั่วไปได้แก่

อาณาบริเวณหมู่บ้าน

หมู่บ้านเกริงกะเวีย เป็นหมู่บ้านที่ตั้งอยู่บนที่ราบ ระหว่างภูเขา ลูกเล็กลูกน้อย ชาวบ้านนิยมตั้งบ้านเรือนอยู่ริมห้วย ริมลำธารและอยู่ใกล้กับถนนแต่ไม่อยู่ติดริมถนน อยู่ห่างออกไปพอมองเห็นหลังคาบ้าน มักจะอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม ในกลุ่มหนึ่ง ๆ จะมีบ้านไม่ต่ำกว่า 5 หลังคาเรือน นอกจากบางบ้านแยกออกมา แต่ก็ไม่โดดเดี่ยว บริเวณหมู่บ้านไม่โล่งเตียน มีป่าละเมาะ หรือต้นไม้ใหญ่ให้เห็นอยู่ทั่วไป หมู่บ้านดั้งเดิมอยู่แถบเหนือของหมู่บ้านในปัจจุบัน หรือผู้ศึกษาเรียกว่า หมู่บ้านตอนบน เป็นบ้านของชาวกะเหรี่ยง ส่วนตอนล่างเป็นบ้านของผู้อพยพเข้ามาใหม่ ชาวกะเหรี่ยงเรียกว่า พวกลาว ถ้าหากเข้าเขตเกริงกะเวีย จะเห็นบ้านของพวกนี้ตั้งเรียงรายอยู่เป็นกลุ่มริมถนน ส่วนบ้านของชาวกะเหรี่ยงมักจะซ่อนตัวอยู่ในป่าละเมาะ ป่ากล้วย คืออยู่ระหว่างต้นไม้ ทางเดินเป็นทางเล็ก ๆ สังกัดได้จากรอยเท้าเตียนเท่านั้น และในกลุ่มชาวกะเหรี่ยงแต่ละกลุ่ม บ้านจะอยู่ไม่ใกล้กัน แทบทุกบ้านจะปลูก

คนไม้ไผ่กินผล เช่น คนซุนน มะละกอ ส้มโอ มะม่วง กลวย มันสำปะหลัง เป็นต้น เขาจะปลูกไว้รอบ ๆ ค่ายบ้าน และการที่มีคนไม้รอบบ้านทำให้บ้านกะเหรี่ยงมีความร่มเย็น หมู่บ้านกะเหรี่ยงมองดูไม้โล่งเตียน มีความเป็นธรรมชาติมาก

บ้านของชาวกะเหรี่ยง

บ้านของชาวกะเหรี่ยงจะต้องอยู่ริมแหล่งน้ำ เพราะพวกเขาถือว่า น้ำเป็นสิ่งสำคัญ บ้านกะเหรี่ยงเกร็งกะเวียก็เช่นกัน เขาตั้งบ้านอยู่ริมห้วยที่ไหลผ่านในบริเวณหมู่บ้านเกือบทุกหลัง ถ้าหากไม่อยู่ริมอย่างน้อยที่สุดจะต้องอยู่ใกล้แหล่งน้ำพอสมควร ลักษณะการปลูกบ้าน ส่วนใหญ่จะเป็นแบบบ้านเรือน ยกพื้นสูง มีบางหลังเท่านั้นที่ปลูกบ้านคร่อมดิน โดยใช้พื้นดินเป็นพื้นบ้าน ยกส่วนที่เป็นพื้นนอน ที่นั่ง ให้สูงกว่าพื้นประมาณหัวเข่า วัสดุที่ใช้ในการสร้างบ้านล้วนเป็นวัสดุที่หาได้ในท้องถิ่นทั้งสิ้น บ้านกะเหรี่ยงมีหลายประเภท โดยแยกตามวัสดุที่ใช้ก่อสร้าง เช่น บ้านที่สร้างโดยมีโครงสร้าง เสาหลัก หลังคาเป็นไม้ไผ่ทั้งหลัง เขาจะใช้ไม้ไผ่ลำโต ๆ เช่น ไม้ไผ่บง มาทำเสาค้ำค้ำคอก ผ่าบ้านและผ่ากันห้องใช้ไม้ไผ่สับฟาก (นำไม้ไผ่ทั้งลำมาตากให้เรียบแล้วทุบให้แบน) กันเป็นฝาโดยรอบในแนวตั้ง หรือแนวนอนตามความพอใจมักติดกับเสาโดยใช้คอก หลังคาบ้านมุงด้วยใบค้อ (คล้ายใบตาล) ใบหญ้าคา ซึ่งเกี่ยวมาจากไร่ตากแดดให้แห้งแล้วนำมาทำเป็นตับ ๆ (เรียกว่า แฝก) หรือบางบ้านก็มุงด้วยสังกะสี คาคอไม้ไผ่ลิวด้วยไม้ไผ่เป็นลำ ๆ เขาไม่ค่อยใช้ตะปูกับบ้านลักษณะนี้สมัยก่อน ใช้ใบคองคิง (คล้ายใบหูกวางแต่ใบใหญ่กว่า) เขาจะเลือกใบที่ใหญ่ ๆ นำมาวางเรียงแล้วทับด้วยไม้ไผ่ผ่าซีก ลักษณะการเข้าเป็นตับ เช่นเดียวกับทำด้วยหญ้าคา ภายหลังเปลี่ยนเป็นใบหวาย ใบค้อ หญ้าคา และจึงมาเป็นสังกะสี เท่าที่เห็นในปัจจุบัน มีทั้งหลังคาสังกะสี และ หญ้าคา ที่เปลี่ยนเป็นสังกะสี เพราะสังกะสีทนกว่ามาก และ ไม้รั้วบ้านที่ทำจากลำไผ่ หลังคาสังกะสี เวลาจะมุงหลังคาเขาใช้ไม้ไผ่ลำย่อม ๆ ทับหัวท้าย หิ้งบนและล่างของสังกะสีในแต่ละแผ่น คล้ายกับหนิไม้ไผ่ แล้วมีค้ำไม้ไผ่ที่หนิสังกะสีทั้งหัวและท้ายค้ำคอก เขาไม่ค่อยค้ำคอปูนสังกะสีกับลำไผ่ที่เป็นคาน สำหรับบ้านไม้จริง ชาวกะเหรี่ยงจะสร้างจากไม้แดง เพราะที่เกร็งกะเวียมีไม้แดงมาก เขาจะเข้าไปหาในป่า นำมาเลื่อยเอง เสาบ้านจะใช้หิ้งคั้น เกลาแต่เปลือกออก บ้านไม้จริงแบบนี้ ในหมู่ชาวกะเหรี่ยงมีอยู่

14 หลัง มุงหลังคาด้วยสังกะสี ผ่าบ้าน ผ่าห้อง ใช้ไม้สับฟากคอกติดกับเสา บ้านกะเหรี่ยง

จะมีห้องเพียงหนึ่งห้อง พ่อ แม่ และลูกจะนอนรวมกันในกรงที่ลูกยังเล็ก แต่ถ้าโตพอควร ก็จะนอนนอกชานกับพี่น้องคนอื่น ๆ หรือ ญาติผู้ใหญ่ เช่น ตา ยาย หากบ้านนั้นมีญาติผู้ใหญ่พักอยู่ด้วย บ้านกะเหรี่ยงทุกหลังไม่มีบานหน้าต่าง แต่เขาจะเว้นช่องสี่เหลี่ยมเอาไว้เพื่อให้ลมเข้า ถ้าเป็นชานเรือนอาจจะใช้สับฟากกันผ้าเพียงครั้งเดียว ปลอຍให้ลมและแสงเข้าบ้าง บ้านจะมีลักษณะสี่เหลี่ยมผืนผ้า ขนาดของบ้านก็ขึ้นอยู่กับสมาชิกในบ้านว่ามีมากน้อยเพียงไร เพราะเรื่องการหาวัสดุมาสร้าง ไม่มีปัญหา บ้านที่มีโครงสร้างเป็นไม้ไผ่จะอยู่ได้ประมาณ 5 - 6 ปี ยกเว้นหลังคาซึ่งต้องเปลี่ยนทุกปี หรือ เกือบทุกปี เพราะว่าหลังคาผุ เปื่อยง่าย เนื่องจากที่หมู่บ้านเกริงกะเวียฝนตกเป็นเวลาหลาย ๆ เดือนติดต่อกัน บ้านที่ทำด้วยเสาไม้จริง คือ ไม้แดง นั้น บางบ้านพื้นก็จะทำด้วยไม้จริงเช่นเดียวกัน แต่ฝีมือไม่ค่อยเรียบร้อยนักเพราะใช้เลื่อยมือ ไม่ใช่เลื่อยไฟฟ้า แต่ไม่ว่าจะเป็นบ้านที่มีโครงเป็นไม้จริง หรือ ไม้ไผ่ส่วนใหญ่ จะมีพื้นบ้านเป็นไม้ไผ่สับฟาก หรือ บางบ้านที่มีความประณีต พื้นบ้านจะทำด้วยไม้ผ่าซีก กว้างประมาณ 1 นิ้ว ใช้มีดเกลามิ้ว และคานข้างในหมั้นเรียบ วางห่างกันประมาณครึ่งนิ้ว และขัดไว้ด้วยไม้ไผ่เหลาอีกทีหนึ่ง พื้นบ้านทุกหลัง ไม่ว่าไม้จริงหรือไม้ไผ่ จะเว้นช่องห่างพอควร เพื่อไว้ระบายน้ำลาย น้ำหมากลงไปตามช่องว่างนั้น เท่าที่สังเกต ผู้ศึกษาเห็นว่าชาวกะเหรี่ยงคิดนิสัยชอบขยิบขยิบน้ำลายอยู่ตลอดเวลา

บ้านของชาวกะเหรี่ยงส่วนใหญ่ อากาศถ่ายเทได้ดี โปร่งสบาย ไม้ก็อัด เพราะสร้างให้สูงเพื่อใช้ไถ่ถอนทำประโยชน์อย่างอื่นด้วย เช่น ตำข้าว หรือ เก็บสิ่งของต่าง ๆ บันไดบ้านจะทำจากลำไผ่ 2 ลำ นำมาเจาะช่องให้ไต่ระดับตรงกัน มีขนาดตามต้องการสำหรับขึ้นบันได ทำด้วยไม้ไผ่ผ่าซีก เกลามิ้วและเหลาคานข้างให้เรียบ สำหรับความกว้างและความยาวของชั้นบันไดนั้นตามความพอใจของแต่ละบ้าน แล้วนำขึ้นมาสอดกับช่องที่เจาะไว้ที่ตัวบันไดทั้ง 2 ลำ ไม่มีการมัดติด เขาปลอຍไว้เช่นนั้น เท่าที่สังเกต ชั้นบันไดเมื่อสอดเข้าไปทางช่องที่เจาะไว้จะขึ้นเลยตัวบันไดออกไปทั้ง 2 ซ้าง ที่ทำเช่นนั้นคงกันไม่ให้ชั้นบันไดเลื่อนหลุดออกมาได้ง่าย บางบ้านทำบันไดชั้นลงสบาย บางบ้านทำเล็กและแคบ สำหรับผู้ที่ไม่คุ้นเคยกับบันไดประเภทนี้ รู้สึกว่าน่ากลัวตกพอสมควร แต่เด็กกะเหรี่ยงชั้น ลงอย่างว่องไวด้วยความเคยชิน บางคนมีความสามารถวิ่งขึ้น และ วิ่งลงได้ มีข้อสังเกตอย่างหนึ่งว่า ถ้าหากบ้านใดไม่พาดบันไดไว้กับตัวบ้านตามปกติ แต่นำไปพาดไว้กับผ้าบ้าน ก็แสดงว่าไม่มีใครอยู่บ้าน ไปต่างถิ่น อาจขึ้นไปหมู่บ้านทิพูเย หรือที่อื่น ประตูห้องจะปิดไว้เท่านั้น ของ

โซ่อื่น ๆ ก็วางไว้ตามปกติ

ชาวกะเหรี่ยงจะทำครัวบนบ้าน มีอยู่ 2 หลังที่ตั้งเตาไฟแบบเก่า คือนำไม้ไผ่สับฟากวางแล้วเอาใบหวายวางทับ และ ใช้ดินวางทับอีกที ใช้พื้นเป็นเชื้อเพลิง มีตระแกรงเหล็ก 3 ซา วางบนกองไฟ เพื่อใช้สำหรับวางภาชนะสำหรับประกอบอาหาร เตาแบบนี้ เรียกว่า เตาเลียงผี และมีเตาเช่นนี้ได้เฉพาะบ้านที่สร้างด้วยไม้ไผ่เท่านั้น ถ้าบ้านไม้จริงต้องการจะมีเตาเลียงผี ก็ต้องสร้างบ้านไม้ไผ่ขึ้นอีก 1 หลัง นอกจากบ้านที่ใช้เตาเลียงผี 2 หลังนี้ บ้านกะเหรี่ยงจะใช้เตาด่านแบบคนไทย ใช้ถ่านไม้เผาเองเป็นเชื้อเพลิง ภายในบ้านไม้ไม่ค่อยมีสิ่งของ หรือ เครื่องใช้ต่าง ๆ มากนัก นอกจากเตาสำหรับประกอบอาหาร ชั้นเก็บอาหาร ชั้นวางถ้วยชาม บางบ้านก็คว่ำถ้วยชามกับพื้นโคลน ๆ ที่ประกอบอาหาร บางบ้านอาจจะมีหิ้งบูชาพระ และมีพระพุทธรูปด้วย ครอบครัวใดที่ไม่สร้างยุ้งฉาง เขาจะเก็บข้าวไว้บนบ้าน โดยแบ่งเนื้อที่ส่วนหนึ่งสำหรับเก็บข้าวเปลือก พื้นจะปูรองด้วยเสื่อ หรือ ลำแพนหรืออะไรก็ได้ที่ข้าวจะร่วงลงไปไม่ได้ คานข้าง ใช้ไม้ไผ่ขัดกันล้อมเอาไว้ ส่วนใหญ่ชาวกะเหรี่ยงจะวางของเป็นระเบียบ ยกเว้นบางบ้านซึ่งนิยมวางเสื่อห้ำพาดไว้ตามฝาหรือราวสำหรับพาดบนบ้าน บางบ้านวางทับซ้อนกันหลายตัว จึงทำให้ดูไม่ใคร่เรียบร้อย

บริเวณรอบ ๆ บ้านกะเหรี่ยง ไม่ค่อยมีเศษขยะ มูลฝอย ส่วนใหญ่จะใช้การเผาทิ้ง จากการเข้าไปบ้านกะเหรี่ยง พบว่า ทุกหลังไม้ที่รองรับขยะแต่อย่างใด พวกเขาจะปาดทิ้งเข้าไปในป่า หรือไม่ก็รวมไว้ที่หนึ่งเพื่อรอการเผา และพื้นดินใต้ถุนบ้านไม่มีน้ำโสโครกขังนอง เฉอะแฉะ ทำให้บ้านสกปรก

หมู่บ้านเกริงกะเวียยังไม่มีไฟฟ้าใช้ ชาวบ้านต้องใช้แสงสว่างจากเทียนไข หรือตะเกียงน้ำมันก๊าด น้ำมันโซล่า ในตอนกลางคืน ส่วนใหญ่จะจุดตะเกียงที่ใช้ น้ำมันโซล่า เพราะราคาถูกกว่าน้ำมันก๊าด แต่มีเขม่าและควันมากกว่า ชาวกะเหรี่ยงไม่ค่อยใช้ไฟฉาย นอกจากจำเป็น อาจจะเป็นเพราะความเคยชินเส้นทางเดินในหมู่บ้าน หรือ เศรษฐกิจของเขาเอง

อาหาร

อาหารหลักของชาวกะเหรี่ยงคือ ข้าวสาลี น้ำพริก ผักสดหรือผักต้ม น้ำพริกของกะเหรี่ยงมีหลายอย่าง เช่น คำพริกใส่กะปิมอญ ใส่แดงเปรี้ยว (แดงชนิดหนึ่ง ลูกกลม ๆ ขึ้นเป็นเถา เปลือกและไส้คล้ายแตงกวา แต่ใส่มีรสเปรี้ยว ควรปลูกเปลือกเวลากิน) หรือคำพริกใส่เกลือ บีบมะนาว กล่าวคือ น้ำพริกกะเหรี่ยงต้องเผ็ด เค็ม เปรี้ยว กินกับข้าวหุงร้อน ๆ ข้าวไร้ของกะเหรี่ยงสุกใหม่ ๆ นุ่ม คล้ายข้าวหอมมะลิ น้ำพริกเป็นกับข้าวที่อร่อย โดยเฉพาะเมื่อมีผักจิ้ม ผักอะไรก็ได้ อาจจะนำมาดองไว้ หรือ นำมาต้ม เช่น ผักหนาม เอมาคองเปรี้ยว สะเซือ หังคิบและต้ม แดงเปรี้ยว เนื้อคิบ ๆ จะกรอบอร่อยถ้านำมาต้มเนื้อแดงจะคล้ายกับเนื้อแดงโมอ่อนลูกเล็ก ๆ

เนื่องจากชาวกะเหรี่ยงส่วนใหญ่ยากจน การจะไ้บริโภคเนื้อสัตว์ เช่น เนื้อหมู เนื้อวัว เป็นต้น โดยซื้อจากรดขายกับชาวจึงมีน้อย นาน ๆ ครั้ง ชาวกะเหรี่ยงจึงจะซื้อเนื้อสัตว์ ดังนั้น เนื้อสัตว์ที่เป็นหลักในการประกอบอาหาร คือ ปลากระป๋อง ใช้ทำน้ำพริกแกง น้ำยาป่าใส่หยาวกคล้ายกับปลากระป๋อง แล้วแต่ชนิดของกับข้าวที่จะทำ ในสมัยก่อนที่หมู่บ้านยังเป็นป่า มีสัตว์อาศัยอยู่มากมาย ผู้อาวุโสชาวกะเหรี่ยงซึ่งเป็นชาย เล่าให้ฟังว่าเมื่อก่อนนี้ยังพอล่าสัตว์ได้บ้าง เช่น หมูป่า เป็นต้น แต่เดี๋ยวนี้สัตว์ป่าไม่มีอยู่ในบริเวณใกล้ ๆ แล้ว และ จากการที่บริเวณนี้ถูกประกาศเป็นเขตป่าสงวนและเขตอนุรักษ์และห้ามล่าสัตว์ป่าตามพระราชบัญญัติ พ.ศ. 2521 ด้วย เนื้อสัตว์ที่บริโภคบ่อยคือ ไก่ ซึ่งใช้ได้ทั้งไข่ และเนื้อ แกงที่อร่อยของชาวกะเหรี่ยงอีกอย่างคือ แกงเผือกใส่ไก่ คำพริกสด ใส่กะปิมอญเล็กน้อย ใส่ไก่และเผือกหั่นชิ้นเล็ก ๆ ปรงให้ออกรสเผ็ดและเค็ม บางบ้านที่ชนชั้นก็จะออกไปหาทุ่งฝอยตามริมห้วย มาต้มกับปลายข้าวใส่เกลือให้เค็ม หรือหาปลามาปิ้งกินกับข้าวและน้ำพริก แกงผักชะอมใส่ปลา ออกรสเผ็ดเค็ม อาหารทุกมื้อจะขาดน้ำพริกไม่ได้เป็นอันขาด มีผักอีกชนิดหนึ่ง นำมาผัดกับน้ำมันใส่ปลาเค็ม ๆ ชาวบ้านเรียกว่า พม่าตีเมือ ลำต้นสูง 1 - 3 ฟุต ดอกเป็นพู่เล็ก ๆ สีชมพูแดง ๆ เก็บยอดมาผัด กลิ่นคล้ายกับใบคื่นไ้ กะเหรี่ยงเล่าว่า พม่าสามีเก็บผักมาให้ภรรยาผัด แล้วตนเองไปอาบน้ำ กลับมา ปรากฏว่าผัดผักนั้นภรรยาหลงชิมดู อร่อยมาก เลยกินหมด สามีโมโห ทั้งโกรธทั้งหว เลยกดขี้ภรรยา ผักชนิดนี้จึงมีชื่อว่า พม่าตีเมือ

เครื่องปรุงรสของชาวกะเหรี่ยง นอกจากเกลือเม็ดแล้ว คือ กะปิมอญ เป็นกะปิเนื้ออ่อนเหลว สีเขียวขี้ม้า มีกลิ่นคล้ายปลาร้า ทำจากปลาเล็ก ปลาน้อย ที่เหลือจากการขาย ใช้ทั้งหัวทั้งตัวรวมกันให้ละเอียด จึงมีสีไม่เหมือนกับกะปิไทย ที่ทำจากเคยและกุ้ง อีกทั้งมีราคาถูกกว่ากันมากจึงเป็นที่นิยม เมื่อก่อนชาวกะเหรี่ยงใช้แค่เกลือเม็ดในการปรุงรส แต่ในปัจจุบัน ส่วนใหญ่จะใช้น้ำปลาร่วมด้วย มีรถขนาน้ำปลาเข้ามาในหมู่บ้านเป็นประจำ ทั้งร้านค้าในหมู่บ้านก็มีขาย ทำให้หาซื้อง่าย ส่วนน้ำตาล เขาจะใช้ในการทำขนมเท่านั้น จึงไม่ค่อยมีความจำเป็นมากนัก เครื่องปรุงรสชนิดล่าสุด คือ ผงชูรส ชาวกะเหรี่ยงที่ใช้ผงชูรสเป็นประจำบอกว่า ถ้าไม่ใส่กับข้าวจะไม่อร่อย น้ำมันใช้น้ำมันพืชซึ่งสะดวกกว่าน้ำมันหมู ง่ายขึ้น หาซื้อง่ายเพราะมีขายตามร้านค้าในหมู่บ้าน

ขนมที่ชื่นชอบของชาวกะเหรี่ยง คือ ขนมทองโหยะ ซึ่งทำมาจากข้าวเหนียวนำมาแช่น้ำ ต้มแล้วนวดจนเหนียวเป็นก้อนแล้วนำไปต้ม แลวนำมาตำ และใส่แฉ่ำคว่ำ (แฉ่ำมีลักษณะคล้ายกับงา แต่เม็ดใหญ่กว่า) ใส่เกลือเล็กน้อย ขนมทองโหยะนี้ ถ้าทำจากข้าวเหนียวดำจะอร่อยกว่าข้าวเหนียวขาว และยังมีขนมกล้วยแบบของไทย แต่ไม่หวาน ไม่มันเท่า ข้าวต้มมัด ข้าวเหนียวคลุกมะพร้าวใส่น้ำตาลทรายเล็กน้อย ข้าวเหนียวแดง สังเกตว่า ขนมของกะเหรี่ยงมักจะเป็นขนมที่ทำมาจากข้าวเหนียว เขามักจะทำหลังจากเก็บเกี่ยวข้าวแล้ว อาจจะเป็นเพราะข้าวเหนียวใหม่ ๆ ทำขนมอร่อย และเขามีเวลารว่างมากขึ้น

น้ำเปล่าอีกอย่างคือ ชาวกะเหรี่ยงทำขนมจีนอร่อย เส้นเหนียว นุ่ม ขนมจีนของกะเหรี่ยงเป็นแป้งหมัก มีสีคล้ำกว่าขนมจีนในเมืองเล็กน้อย อาจเป็นเพราะใช้น้ำห้วยแช่ข้าวสารก็ได้ แต่เส้นเหนียวดีมาก เขาจะแช่ข้าวเก่าไว้หลาย ๆ วัน จึงจะนำมาตำ แล้วไปต้ม และนำมานวด การนวดช่วงนี้สำคัญ ถ้ามือและอุปกรณ์ไม่สะอาด มีไขมันเกาะ เวลากดให้เป็นเส้น เส้นจะขาด ซึ่งทำให้เป็นจับไม่ได้ ขนมจีนใช้กินกับน้ำยาบ่า ไม่ใส่กระเทียม ใส่ปลากระป๋อง หรือปลาที่ไปหาจากลำห้วย ใส่หอยกกล้วยป่า (หอยข้างในสุด) หั่นชิ้นเล็ก ๆ ผู้ศึกษาสอบถามเขาว่า ทำขนมจีนมาตั้งแต่เมื่อใด เขาบอกว่า ทำมาตั้งแต่สมัย ปู่ ย่า ตา ยาย คือ พวกเขารู้จักทำขนมจีนมานานแล้ว

ชาวกะเหรี่ยงที่พบเห็นในหมู่บ้านเกริงกะเวียกินข้าวด้วย จาน ชาม ช้อนสังกะสี

เป็นส่วนใหญ่ กินอาหารวันละ 3 มื้อ แต่ก็มีบางครอบครัวที่กินเพียงวันละ 2 มื้อ คือ มื้อเช้า และมื้อเย็นประมาณบ่าย 3 โมง อาหารมื้อหนักคือ เช้าและเย็น เขาจะกินมากกว่ากลางวัน ซึ่งถ้าออกไปไร่ เขาจะห่อข้าวไปไร่ด้วย ถ้าไม่ไปไร่เขาก็ไม่ค่อยสนใจกับมื้อกลางวันเท่าใด เวลาอาหารของกะเหรี่ยงจะเร็วกว่าคนไทยมาก มื้อเช้า ตั้งแต่เช้ามีค และมื้อเย็นประมาณ บ่าย 3 - 4 ซึ่งอาจเป็นเพราะจะได้ไม่เป็นปัญหาเวลามีค้ำ ที่ต้องจุดไฟ จุดตะเกียง ทำให้ไม่สะดวก ชาวกะเหรี่ยงบางคน ทั้งเด็กและผู้ใหญ่ ยังคงกินข้าวด้วยมือ แต่บางคนบอกว่ากิน ข้าวด้วยมือไม่เป็นเพราะเคยใช้แต่ช้อนมาตั้งแต่เด็ก ๆ การปรุงอาหารเป็นเรื่องของผู้หญิง ถ้าเป็นครอบครัวเล็ก จะกินพร้อมกันทั้งครอบครัว แต่ถ้าเป็นครอบครัวใหญ่ ก็จะทยอยกิน แล้วแต่ใครหิวก่อน หรือเสร็จธุระแล้ว หรือ ถ้ามีแขกมาเยี่ยมในเวลาอาหาร ผู้หญิงจะไม่ เข้าร่วมวง เมื่อเสร็จสิ้นแล้ว หน้าที่ล้างถ้วยชาม เครื่องใช้ต่าง ๆ ก็เป็นของผู้หญิง ส่วน มากจะล้างทันที ใช้น้ำที่ตักมาจากห้วย อาจจะใช้ผงซักฟอก หรือไม่ใช้ เพราะอาหารกะเหรี่ยง ไม่ค่อยมีมัน ล้างง่าย

น้ำดื่ม น้ำใช้

ดังที่กล่าวแล้วว่า ชาวกะเหรี่ยงมักเลือกตั้งบ้านอยู่ริมห้วย ริมลำธาร และที่ หมู่บ้านเกริงกะเวีย น้ำไหลมาจากภูเขาค้นกำเนิดตลอดปี ไม่เคยประสบปัญหาขาดน้ำหรือ แล้งน้ำเลย ชาวบ้านอาบน้ำที่ลำห้วย ลำธาร รวมทั้งการซักล้างด้วย น้ำที่หมู่บ้านแทบไม่ ต้องกรอง เพราะน้ำใสสะอาดมาก ยกเว้นหลังฝนตก น้ำไหลมาจากเขา ผ่านดินต่าง ๆ น้ำจึงขุ่นกว่าปกติ ชาวบ้านไม่มีการต่อท่อเพื่อนำน้ำเข้าบ้าน เพราะลำห้วยอยู่ต่ำกว่าระดับ บ้าน ถ้าจะต่อก็ต้องใช้ปูนน้ำช่วย ขณะนี้คณะกรรมการหมู่บ้านมีโครงการว่า จะต่อท่อจากภูเขาลง แยกผ่านไปตามบ้าน แต่ยังไม่ได้กำหนดแน่ว่าจะทำเมื่อใด

ภาชนะที่เขาใช้เก็บน้ำมี โอ่ง ถัง แกลลอน 5 ลิตร ซึ่งล้างสะอาดแล้ว กระจบอง ปูบ บ้านที่ใช้โอ่งมีอยู่ไม่กี่หลัง ส่วนใหญ่จะตักใส่ถัง หรือกระจบอง เพื่อใช้ในแต่ละคราว เพราะอยู่ใกล้น้ำ จะตักเมื่อไหร่ก็ได้ เวลาจะซักผ้าก็ไปซักที่ลำห้วย เกือบทุกบ้านจะมีตุ่ม ดินไว้ใส่น้ำดื่ม และมีฝาไม้ปิดปากตุ่มด้วย เท่าที่พบ ทุกบ้านจะใช้ชั้นอลูมิเนียม ตักน้ำ สำหรับดื่มและรับรองแขก

ตารางที่ 3 น้ำที่ใช้ดื่ม

	จำนวนครอบครัว	คิดเป็นร้อยละ
น้ำหอย	23	65.71
น้ำต้มและน้ำหอย	7	20.00
น้ำต้ม	2	5.71
น้ำฝนและน้ำหอย	1	2.86
น้ำฝน, น้ำหอยและน้ำต้ม	1	2.86
น้ำฝนและน้ำต้ม	1	2.86
รวม	35	100.00

น้ำที่ชาวกะเหรี่ยงใช้ดื่ม ส่วนใหญ่จะได้แก่ น้ำหอย ซึ่งต้มมาใส่ตุ่ม ทิ้งให้ตกตะกอน และ ดื่ม โดยไม่ได้ผ่านการต้ม ในจำนวน 35 ครอบครัว เป็นจำนวนครอบครัวที่ดื่มน้ำหอยโดยไม่ต้มถึง ร้อยละ 65.71 ที่เหลือนั้น บางครั้งอาจจะต้มแต่บางครั้งก็ไม่ต้ม ส่วนครอบครัวที่ดื่มน้ำต้ม ครอบครัวหนึ่ง แม่บ้านเรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่โรงเรียนบ้านเกริงกระเวีย ส่วนอีกครอบครัว แม่บ้าน ร่างกายอ่อนแอ มีโรคปวดท้องเป็นโรคประจำตัว ในฤดูฝน เขากรองน้ำฝนไว้ดื่ม แต่ก็ไม่เพียงพอเพราะไม่มีถังเก็บน้ำหรือโอ่งใหญ่ ๆ เพื่อจะได้ไว้ดื่มในฤดูแล้ง แม้ว่า ชาวกะเหรี่ยงจะดื่มน้ำดิบ แต่เท่าที่สอบถาม ไม่พบว่า ชาวกะเหรี่ยงป่วยเป็นโรคนิวเลอในขณะนี้ หากจะมีการป่วยเป็นโรคนิว เขาก็จะรักษาโดยใช้สับปะรด ต้มกับสารส้มประมาณ 1 - 2 ซ่อนโต๊ะ ดื่ม จะขับน้ำออกมาได้

การอาบน้ำ

โดยปกติแล้ว ชาวกะเหรี่ยงจะอาบน้ำวันละ 1 - 2 ครั้งเป็นประจำ ถ้าอากาศร้อนมาก เขาอาจจะอาบน้ำวันละ 3 - 4 ครั้ง เพราะบ้านอยู่ใกล้ลำห้วย จะอาบน้ำเมื่อใดก็ได้

แต่ในฤดูหนาวจะอาบน้ำเพียงวันละ 1 ครั้ง เพราะอากาศที่หมู่บ้านเกริงกะเวียหนาวมาก ในฤดูหนาว เขาจะอาบน้ำค่อนข้าง ๆ เพราะเป็นช่วงที่อากาศกำลังสบาย เมื่ออาบน้ำขึ้นมา จะไม่หนาว เด็ก ๆ จะอาบน้ำบ่อยโดยเฉพาะในฤดูร้อน ชาวกะเหรี่ยงทุกคนจะไปอาบน้ำที่ลำห้วย เพราะเขาไม่มีห้องน้ำที่บ้าน ผู้หญิงจะนุ่งผ้าถุงอาบน้ำ (ในสมัยก่อนยังมีบ้านเรือนอยู่น้อย และ ยังไม่มีโรงเรียน ผู้หญิงจะไม่นุ่งผ้าอาบน้ำ เขาจะค่อย ๆ นุ่งลงในน้ำและถอดผ้าถุงขึ้นทางศีรษะ และพาดผ้าถุงนั้นบนคาง หรือกิ่งไม้ที่ใกล้ตัว เมื่ออาบน้ำเสร็จก็หยิบผ้าถุงสวมลงจากทางศีรษะ) สำหรับผู้ชาย จะนุ่งผ้าโสร่ง ผ้าขาวม้า หรือถ้าปลดคน จะใส่ชั้นในเท่านั้น เด็ก ๆ แก่ผ้าอาบน้ำ ยกเว้น เด็กรุ่นสาว รุ่นหนุ่ม จะนุ่งแบบผู้ใหญ่ ชาวกะเหรี่ยงส่วนใหญ่จะใช้สบู่ไม่จำกัดว่าเป็นยี่ห้อใด แล้วแต่ที่ร้านค้ามีขาย ถ้าหากพอใจกลิ่นก็ซื้อมาใช้ จากการสอบถาม เขารู้จักใช้สบู่มาหลายปีแล้ว อาจจะไม่ว่ากว่า 20 ปี เพราะชาวกะเหรี่ยงผู้นั้นอายุประมาณ 30 กว่าปี

การสระผม

ในเรื่องการรักษาความสะอาดของผม หรือ การสระผม ก็คล้ายกับการอาบน้ำ ชาวกะเหรี่ยงสระผมบ่อย ถ้าเป็นเด็กจะสระเกือบทุกวัน ส่วนมากใช้แชมพูสระผม แต่ถ้าเป็นผู้ใหญ่ก็สระ 2 - 3 วันต่อครั้ง คนสูงอายุไม่ค่อยสระผมบ่อยนัก เพราะการสระผมบ่อยจะทำให้เป็นไข้ได้ ผู้ชายจะสระผมบ่อยกว่าผู้หญิง เพราะผมผู้ชายดูแลรักษาได้ง่ายกว่า ปัจจุบันผู้ชายกะเหรี่ยงไว้ผมสั้น แม้ไม่สั้นมากนัก แต่ก็ไม่ถึงกับปรกตนคอ เท่าที่สังเกต ผู้ชายกะเหรี่ยงเมื่ออาบน้ำเย็นก็มักจะสระผมด้วย หรืออาจจะสระ 1 - 2 วันต่อครั้ง บางคนใช้สบู่ หรือแชมพู สมัยก่อน ชาวกะเหรี่ยงจะใช้ฝักส้มป่อยสระผม ปัจจุบัน ก็เหมือนจะไม่มีคนใช้แล้ว

การแปรงฟัน

ชาวกะเหรี่ยงส่วนใหญ่รู้จักการทำความสะอาดฟัน ทุก ๆ ครอบครัวจะมีแปรงสีฟันใช้ แต่ในครอบครัวหนึ่ง ๆ จะมีกันไม่ครบทุกคน เพราะคนสูงอายุบางคนที่ไม่ทัน ผู้ที่กินหมาก และเด็ก จะไม่ใช้แปรงสีฟัน แม้ว่า ชาวกะเหรี่ยงทุกครอบครัวจะมีแปรงสีฟันใช้

แต่ก็มีใ้หมายความว่ ทุก ๆ ครอบครัวจะมียาสีฟันใช้อยู่เสมอเป็นประจำ ส่วนใหญ่ ผู้ที่ใชยาสีฟันประจำ จะเป็นผู้ที่ผ่านโรงเรียนมาก่อน และเด็กที่กำลังเรียนหนังสืออยู่ อย่างน้อยที่สุด ผู้ที่รู้จักการแปรงฟัน จะแปรงฟันอย่างน้อยวันละ 1 ครั้ง ในตอนเช้า ชาวกะเหรี่ยงบางคนจะอมเกลือเพื่อรักษาฟัน ซึ่งมักจะเป็นผู้สูงอายุ เด็ก ๆ เมื่อเข้าโรงเรียน ทางโรงเรียนจะสอนการรักษาสุขภาพอนามัย การอาบน้ำ สระผม แปรงฟัน ซึ่งโรงเรียนได้ขอบริจาคแชมพู ยาสีฟัน จากผู้มีจิตศรัทธา เพื่อให้เด็ก ๆ รู้จักรักษาความสะอาดร่างกายของตนอย่างไรก็ดี แม้ว่าชาวกะเหรี่ยงจะไม่ใชยาสีฟัน หรือในหมู่เด็ก ๆ จะไม่มีการแปรงฟันเลย แต่ฟันของเขาก็สะอาดขาว เรียงเป็นระเบียบ และไม่เป็นโรคฟันผุ โดยเฉพาะเด็ก ๆ ที่เป็นดังนี้ อาจจะเป็นเพราะเด็กกะเหรี่ยงและชาวกะเหรี่ยงส่วนใหญ่ ไม่กินอาหารที่มีรสหวานบ่อย และเขายังนิยมกินอ้อย ซึ่งได้ปลูกไว้ในไร่เกือบทุกครอบครัว ทำให้ฟันของเขาได้มีโอกาสบริหารและขัดสี จึงสะอาดโดยไม่ต้องแปรงฟันได้เหมือนกัน จากการสังเกต พบว่าชาวกะเหรี่ยง โดยเฉพาะคนสูงอายุ มีสุขภาพฟันที่ดีมาก ไม่มีการใส่ฟันปลอม ฟันเลี่ยมทอง ยกเว้น พวกที่กินหมากเป็นประจำ ฟันจะมีสีดำเพราะคราบหมาก

การทำความสะอาดเสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม

การทำความสะอาดเสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่มของชาวกะเหรี่ยงส่วนใหญ่ นั้น เขาก็จะทำกันอยู่ทุกวัน ในฤดูแล้งเสื้อผ้าแห้งเร็ว แต่ในฤดูฝนซึ่งที่หมู่บ้านเกริงกะเวียมีฝนตกนานประมาณ 6 เดือน บางครั้งฝนตกไม่ยอมหยุดเลยติดต่อกัน 2 สัปดาห์ การทำความสะอาดก็มีปัญหา เสื้อผ้าบางชนิดจึงมีราขึ้น เพราะความชื้น เสื้อผ้าของชาวกะเหรี่ยงที่ค่อนข้างใหม่หรือสำหรับใส่ออกงาน เขาจะพับเก็บไว้ในบ่บั้งกะสี ส่วนเสื้อผ้าที่ใส่ประจำ เมื่อทำความสะอาด ซัก ตากแล้ว เขาจะเก็บมาแขวนไว้กับเสา หรือราวบนบ้าน ชาวกะเหรี่ยงรู้จักซักผ้าด้วยผงซักฟอกมานานแล้ว เมื่อก่อนนี้ เขาใช้เฒ่าของต้นสะบ้า (ที่ใช้เล่นเช่นสะบ้า) มาทุบให้แตกจะได้ฟองลื่น ๆ คล้าย ๆ กับสบู่หรือผงซักฟอก ผู้หญิง เป็นผู้ทำความสะอาดเสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่มของคนทั้งบ้าน เมื่อซักผ้าแล้ว เขาจะตากพาดกับราวไม้ไผ่ที่ตอกไว้กับเสาบ้าน หรือ สร้างขึ้นนอกบ้าน ถ้าฝนไม่ตก เขาจะทิ้งไว้ก่อน ไม่รีบเก็บเมื่อผ้าแห้งแล้ว ชาวกะเหรี่ยงรู้จักและเคยใช้ผงซักฟอกทุกคน แต่อาจไม่ใช่ทุกครั้งของการทำความสะอาดเสื้อผ้า เพราะการซื้อผงซักฟอกมาใช้เป็นการแบ่งรายได้ส่วนหนึ่งออกไป ครอบครัวที่ใช้ผงซักฟอกเป็น

ประจำจึงต้องใช้กันอย่างประหยัด เมื่อผงซักฟอกหมดและยังไม่มีเงินซื้อ เขาก็ซักกับน้ำเปล่า

การรักษาความสะอาดของเครื่องนอน

เครื่องนอนของชาวกะเหรี่ยง ไคแก่ ลี้อ หรือ บางบ้านอาจจะใช้ฟูก ซึ่งก็มีจำนวนน้อย รู้จักการกางมุ้งนอนมานานแล้ว แต่ก็มีบางครอบครัวที่ไม่กางมุ้งนอน

ตารางที่ 4 การกางมุ้งนอนของชาวกะเหรี่ยง

	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
กางมุ้งนอนทุกคนและทุกวัน	22	62.86
ไม่มีมุ้ง	6	17.14
กางมุ้งนอนเป็นบางคน	5	14.29
กางมุ้งนอนเป็นบางวัน	2	5.71
รวม	35	100.00

จากจำนวน 35 ครอบครัว ชาวกะเหรี่ยงส่วนใหญ่มีมุ้ง และ กางมุ้งนอน การที่จะกางมุ้งนอน ทุกคน และ ทุกวัน ไม่แน่นอน เขากล่าวว่า ถ้าวันไหนฝนไม่ตกก็ไม่จำเป็นต้องกางมุ้ง เพราะไม่มีมุ้ง บางคนบอกว่า นอนในมุ้งอากาศร้อน อึดอัด จึงไม่กางมุ้งนอน ส่วนใหญ่ ถ้าเป็นเด็กเล็ก ๆ จะนอนในมุ้งกับพ่อแม่ เด็กโต พ่อแม่จะปล่อยให้ตามใจ แต่ชาวกะเหรี่ยงรู้จักมุ้งทุกคน จะใช้หรือไม่ขึ้นอยู่กับความพอใจของแต่ละคน มุ้งของเขา ลี้อค่อนข้างคล้ำ เพราะการทำความสะอาดมุ้งไม่สะดวกนัก ชาวกะเหรี่ยงส่วนใหญ่ ไม่มี ภาชนะ หรือ กาละมังใหญ่ ๆ สำหรับซักผ้า นาน ๆ ครั้งเขาจึงจะทำความสะอาดมุ้งด้วยการซักนอกจากนั้นเอาออกผึ่งแดดให้หมดกลิ่นเหม็นอับ สิ่งที่สำคัญ และ จำเป็นที่ทุกครอบครัวและทุกคนจะขาดไม่ได้ คือ ผ้าห่มเพราะอากาศที่หมู่บ้านเกร็งกะเวียไม่เหมือนที่อื่น อากาศตอนกลางวันหนาวจัดในฤดูหนาว ฤดูฝน และแม้แต่ในฤดูร้อน กลางคืนอากาศก็เย็นขนาดที่ต้อง

นอนหมัด้า ส่วนใหญ่ชาวกะเหรี่ยงจะใช้ผ้าหมัด้ากะหลาคสีเทา ราคาไม่แพง มีบางครอบครัวในปัจจุบันที่ใช้ผ้าหมัด้าที่เรียกว่า ผ้าวมญุ่นปุ่น ถึงแม้ว่า จะมีแสงแดดแรงในตอนกลางวันเหมาะสำหรับผัด้า แต่ก็มีส่วนน้อยที่จะนำผ้าหมัด้าออกมาผัด้าเป็นประจํา ชาวกะเหรี่ยงส่วนใหญ่จะหนุนหมอนเพราะตุนุ่นมีอยู่ทั่วไป สามารถทำใช้เองได้ แต่ก็มีบางครอบครัวที่ใช้ผ้าหมัด้า ๑ ม้วนเป็นกอนกลม ๑ ใช้หนุนแทน ครอบครัวชาวกะเหรี่ยงส่วนใหญ่จะเก็บเครื่องนอนไว้ในห้อง หรือไม้ก่เก็บไว้ริมหนึ่งของห้องโถงหรือชานเรือน และจะพับไว้เป็นระเบียบ มีบางบ้านเท่านั้นที่พับผ้าไม่เรียบร้อยแล้วกองไว้

การพักผ่อนหลับนอน

ส่วนใหญ่ชาวกะเหรี่ยงจะเข้านอนประมาณ 2 - 3 ทุ่ม นอกจากบางวันมีวิถีโอเพปฉายที่บ้านผู้ใหญ่บ้าน ถ้าเขามีเงินก็จะไปคู่วิดีโอเพปก่อน (ค่าดู 2 เรื่อง 5 บาท) หรือบางครอบครัวมีวิทยุ เขาก็จะฟังวิทยุก่อนนอน บางครั้งฟังจนจบรายการ หรืออาจนอนหลับก่อน เขาจะตุนุ่นประมาณ ๕ ทุ่ครอบครัวมีนาฬิกาข้อมือ หรือถ้าไม่มีนาฬิกา เขาจะฟังเสียงโกะซัน ผู้หญิงจะจัดเตรียมอาหารเช้าเพราะชาวกะเหรี่ยงกินอาหารเช้าประมาณ 7 นาฬิกา หรือเร็วกว่านั้น จากนั้นถ้ามีงานไรก็จะไปพันไร่ ถ้าไม่มีงานอะไรทำ เขาจะนอนเล่นอยู่กับบ้าน

การรักษาความสะอาดของร่างกายส่วนอื่น ๆ

การรักษาความสะอาดของร่างกายส่วนอื่น ๆ เป็นต้นว่า การตัดเล็บ ตัดผม ชาวกะเหรี่ยงในหมู่บ้าน ถ้าไม่ใช่เด็กสาว ๆ จะไม่ไว้เล็บยาว การตัดเล็บ ส่วนใหญ่ใช้มีดคม ๆ ตัด หรือกรรไกรตัดเล็บ การตัดเล็บ สำหรับผู้ชายส่วนใหญ่จะไปตัดที่อำเภอทองผาภูมิ เมื่อไปทำธุระอื่นก็มักจะแวะไปตัดผมด้วย แต่ก็นาน ๆ ครั้ง จนกระทั่งผมยาวจนรำคาญจึงจะตัด ส่วนผู้หญิงกะเหรี่ยง ถ้าไว้ผมยาว นาน ๆ ครั้งจึงจะตัด นอกจากบางคนที่ไว้ผมแบบสมัยใหม่ ก็จะไปตัดผม ซอยผมที่อำเภอทองผาภูมิเช่นกัน หรือบางคนต้องการตัดผมให้ถึกอย่างเดีว เขาจะให้คนในหมู่บ้านช่วยม้วนและตัดให้ นอกจากนี้ ในเรื่อง การสวมรองเท้า ชาวกะเหรี่ยงจะสวมรองเท้าฟองน้ำ ปัจจุบัน เด็กหนุ่ม ร่นสาว รู้จักใส่

รองเท้าผ้าใบเมื่อเวลาไปเที่ยวไกล ๆ การสวมรองเท้าของชาวกะเหรี่ยงนั้น วัตถุประสงค์เพื่อป้องกันหนามแหลม ๆ หรือสิ่งอื่นที่จะมาตำเท้ามากกว่าที่จะสวมเพื่อรักษาความสะอาด .

เรื่อง การใช้ส้วม แม้ว่าชาวกะเหรี่ยงในหมู่บ้านเกริงกะเวียจะได้มีการติดท่อส้วมและได้เห็นตัวอย่างจากคนไทย หรือได้รับคำแนะนำ ในเรื่องการรักษาความสะอาด และสุขภาพอนามัยจากโรงเรียน เมื่อ พ.ศ. 2519 หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ 13 ของกรป. กลาง ได้นำหัวส้วมมาเผยแพร่แก่ประชาชนในหมู่บ้านจำนวน 10 ที่ โดยได้แจกไปตามบ้านต่าง ๆ เพื่อเป็นตัวอย่าง พร้อมทั้งให้คำแนะนำถึงความสะอาด สะดวก สบายจากการมีส้วมเพราะถ้ามีส้วมแล้วเขาก็ไม่ต้องเข้าป่าในเวลากลางคืน และยังช่วยรักษาความสะอาดของบริเวณหมู่บ้าน ป้องกันการแพร่ของเชื้อโรคอีกด้วย แต่ปรากฏว่า มีเพียง 7 ครอบครัวที่ใช้ส้วมรดน้ำซึ่งก็เป็นของที่หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ 13 แจกให้ ถึงแม้ว่าชาวกะเหรี่ยงจะทราบและเข้าใจถึงประโยชน์และความสะดวกสบายของการมีส้วม แต่การที่เขาไม่ทำส้วมก็เพราะถือว่า ส้วม ยังไม่ใช่สิ่งที่จำเป็นพอที่จะต้องลงทุนทำและรักษาเอาไว้ รวมทั้งการเสียเวลาคอยชักน้ำเข้าส้วม และถึงแม้ว่าการเข้าป่าจะไม่ค่อยสะดวกสบาย แต่ก็ไม่ลำบากนักเพราะได้ปฏิบัติตามจนเคยชิน และก็ไม่ทำให้เกิดความสกปรกเกินไปนัก เพราะถ้าเป็นฤดูฝน ฝนจะตกชะไปหมดหรืออาจมีสัตว์มากิน ส่วนใหญ่ ในการทำความสะอาด เขาจะไม่ใช้กระดาษชำระหรือล้างควายน้ำ แต่จะใช้ไม้ไผ่เหลาบาง ๆ ยาวประมาณ 17 - 18 ซม. กว้างประมาณ ครึ่ง ซม. หรือตามแต่สะดวกไว้ทำความสะอาดไม่ว่าจะใช้ส้วมหรือเข้าป่าก็ตาม

การเจ็บป่วยและการรักษาพยาบาล

ในเรื่องสุขภาพอนามัยของชาวกะเหรี่ยง โดยทั่วไปแล้วอยู่ในระดับที่ดีพอสมควร เพราะเขาขยันขันแข็งทำงานอยู่เสมอ จึงมีร่างกายที่ค่อนข้างแข็งแรงทั้งชายและหญิง ไม่ค่อยจะมีการเจ็บไข้ได้ป่วยกันมากนัก โรคที่พบมากในหมู่ชาวกะเหรี่ยง ส่วนใหญ่จะเป็นโรคที่ไม่มีความร้ายแรง ถ้าได้มีการรักษาและปฏิบัติอย่างถูกต้อง โรคต่าง ๆ เหล่านี้ก็จะไม่เกิดขึ้น หรือ เมื่อเกิดขึ้นแล้วก็หาย ไม่ได้เป็นกันอย่างเรื้อรัง โรคต่าง ๆ ที่พบมากในหมู่ชาวกะเหรี่ยงคือ ไข้หวัด ปวดหัว ปวดท้อง ท้องร่วง ไอ หิด เป็นบิด ปวดเมื่อยตาม

ร่างกาย มาเลเรีย ในสมัยก่อนนี้ ชาวกะเหรี่ยงเป็นมาเลเรีย และ ท้องร่วงกันมาก จนเมื่อได้รับการแนะนำ ป้องกันการเกิดของโรคจากโรงเรียน และ ทางราชการหน่วยต่าง ๆ อัตราการเกิดของโรคจึงลดลงไปมาก ขณะนี้ ได้ตรวจพบโรคเท้าช้างชั้นมีจำนวนถึง 9 คน เป็นในระยะเริ่มแรก ผู้ป่วยเป็นชาวกะเหรี่ยงทั้งหมด การเจาะเลือดตรวจยังไม่ครบทั้งหมด ถ้าหากเจาะเลือดครบแล้วอาจมีจำนวนผู้ป่วยมากขึ้นกว่านี้ก็เป็นได้ และ โรคที่พบเป็นจำนวนน้อย คือ วัณโรค และ คีซ่าน พบอย่างละ 1 คน ในหมู่ชาวกะเหรี่ยง

โรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับชาวกะเหรี่ยง ส่วนหนึ่งเกิดจากความไม่รู้ และไม่เข้าใจถึงการรักษาสุขภาพ อนามัย การรักษาความรักษาความสะอาดของร่างกาย อาหาร น้ำดื่ม ไม่รู้ถึงสาเหตุของการเกิดโรค การติดต่อแพร่เชื้อและการป้องกัน และ อีกส่วนหนึ่งจะเกี่ยวข้องกับโภชนาการไม่เพียงพอ อาหารไม่มีประโยชน์ ทำให้ร่างกายไม่สมบูรณ์ แข็งแรงเท่าที่ควร เมื่อต้องทำงานหนักอยู่เสมอ ทำให้ร่างกายทรุดโทรม และ เมื่อร่างกายทรุดโทรมก็ทำให้เกิดเป็นโรคต่าง ๆ ได้ง่ายขึ้น

การรักษาโรค

เมื่อชาวกะเหรี่ยงเจ็บป่วย เขาจะหาญาติเอง บางคนกินยาสมุนไพร เนื่องจากเคยใช้รักษามาก่อน บางคนก็กินยาสมัยใหม่ สถานีอนามัยเพิ่งจะตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2526 มีเจ้าหน้าที่อนามัยประจำเพียง 1 คน ซึ่งต้องรับผิดชอบ 2 หมู่บ้าน คือ หมู่บ้านเกริงกะเวีย และหมู่บ้านทีฟูเอ ที่แคมป์สร้างทางของการไฟฟ้าก็มีหน่วยอนามัย ทำให้ชาวบ้านบางคนไปรักษากับเจ้าหน้าที่อนามัยของการไฟฟ้าด้วย ส่วนการรักษาแผนโบราณ ในหมู่บ้านมีหมอที่ชำนาญอยู่ 1 คน เป็นชาวกะเหรี่ยง ไม่เรียกค่ารักษาพยาบาล ใช้วิธีจับชีพจรผู้ป่วย เขาจะทราบด้วยความรู้ความชำนาญของเขาว่า ถ้าชีพจรเต้นระด้นนี้ ควรให้กินตัวยาระเภทใด เขาก็จะจัดหาให้เสร็จ ให้ผู้ป่วยนำไปต้มกินเอง จากการสอบถาม พบว่า ชาวกะเหรี่ยงนิยมไปรักษากับหมอแผนปัจจุบัน ตามโรงพยาบาล สถานีอนามัย (รวมทั้งแคมป์ไฟฟ้าซึ่งมีหน่วยอนามัย และ ศูนย์ปฏิบัติการพิเศษที่ 12 ในอำเภอทองผาภูมิ) มีจำนวนมากที่สุด คือ ร้อยละ 54.55 ซึ่อยากินเอง ร้อยละ 18.18 ซึ่งมักจะเป็นยาชุดที่มียาที่ร้านค้าในหมู่บ้าน ถ้าหากไปอนามัยแล้วไม่พบเจ้าหน้าที่ เขาก็จะซื้อยามากินเองซึ่งประหยัดกว่าไปโรงพยาบาล รวมทั้งยาที่มีสรรพคุณ แก้เมื่อย แก้ปวด เช่น ยาเอ.เอ็น.ที. ยาต้มใจ เป็นต้น ยาต้มใจ เป็น

ยาที่ได้รับความนิยมมากที่สุด โดยเฉพาะเบอร์สูง ๆ คือ เบอร์ 3 - 4 เท่าที่สังเกต ชาว
กะเหรี่ยงจำนวนไม่น้อยที่ติดยาหมีใจ เขาบอกว่า เมื่อกินเข้าไปแล้วรู้สึกหายปวด ไม่ว่าจะ
ปวดหัว ปวดท้อง ปวดเมื่อยต่าง ๆ บางคนต้องกินทุกวัน ผู้ที่รักษากับหมอมแผนโบราณ คือ
การรักษาโดยการจับชีพจร กินยาสมุนไพร โดยผู้ชำนาญ ร้อยละ 13.64 ผู้ที่รักษาเอง คือ
รักษาโดยกินยาสมุนไพรตามที่ตน หรือ พ่อ แม่ เคยกินเมื่อมีอาการโรคนั้น ๆ ร้อยละ
11.36 และคำตอบว่า รักษากับพระ มีเพียงร้อยละ 2.27

ค่าการรักษาโรคของชาวกะเหรี่ยงนั้น ถ้าหากเขาไปที่สถานีนามัยใน
หมู่บ้าน หรือ ไปหาทหารเสนารักษ์ ศูนย์ปฏิบัติการพิเศษที่ 12 เขาจะไม่ต้องเสียเงินค่ายา
และในไม่ช้านี้ชาวเกริงกะเวียจะได้รับบัตรสงเคราะห์ผู้มีรายได้น้อย ในกรณีที่เข้าเกณฑ์ของ
ทางราชการ ผู้ศึกษาคาดว่า ชาวกะเหรี่ยงคงจะได้รับบัตรสงเคราะห์เกือบทุกครอบครัว
ซึ่งบัตรนี้เมื่อเขาไปรักษาพยาบาลที่โรงพยาบาลอำเภอทองผาภูมิ เขาก็จะได้รับการยกเว้น
ค่ารักษาพยาบาล

ไม่ว่าจะรักษาด้วยวิธีใดก็ตาม ถ้ากินยาแล้วยังไม่หาย หรือ ไม่ทุเลา
ชาวกะเหรี่ยงจะรอดูอาการประมาณ 1 - 2 สัปดาห์ จากนั้นเขาก็จะทำพิธีเรียกขวัญผู้ป่วย
พ่อ แม่เป็นผู้เรียกขวัญให้ลูก หรือ ถ้าหากคนในบ้านเจ็บป่วยบ่อย ๆ บางครั้งเจ็บป่วยไม่
มีสาเหตุ ก็เชื่อว่า เป็นเพราะผีทำ เนื่องจากเคยกินผี แล้วไม่กินผีติดต่อกันนาน ๆ
เขาบอกว่า เมื่อกินผีแล้วอาการเจ็บป่วยของคนในบ้านก็หายไป

การเกิด การตาย

อัตราการเกิดของเด็กกะเหรี่ยงไม่แน่นอน แต่เฉลี่ยแล้วปีละ 3 - 4 คน จาก
การสอบถามผู้ที่แต่งงานและมีบุตรแล้ว จำนวน 27 ครอบครัว ทั้งหมดคลอดบุตรที่บ้าน ไม่
ได้ไปคลอดที่โรงพยาบาล หรือ สถานีนามัยที่ใดเลย และผู้ที่ทำคลอดให้เป็นหมอตำแย หรือ
หมอป่าทั้งสิ้น ที่หมู่บ้านเกริงกะเวีย มีผู้ที่สามารถทำคลอดได้หลายคน สำหรับครอบครัวที่
ไม่มีผู้ใดมีความรู้เรื่องทำคลอด เขาจะตามหมอตำแย หรือ หมอป่ามาทำคลอดให้

ผู้หญิง ชาวกะเหรี่ยงไม่รู้จักการฝากท้อง จนเมื่อภรรยาเจ็บท้อง สามีก็จะไป
ตามหมอตำแยมาอยู่กับคนท้อง หมอตำแยในหมู่บ้านคนหนึ่งเล่าให้ฟังว่า ทำคลอดมาตั้งแต่
อายุ 40 กว่าปี (ขณะนี้อายุ 60 กว่าปี) ไม่เคยปรากฏว่ามีเด็กตายเลย รอดทั้งสิ้น

ทำคลอดมาประมาณ 30 กว่าคนแล้ว ไม่เคยเรียนกับใครเลย เรียนด้วยตนเองโดยการ
 ความไปคนที่ชำนาญเขาทำ และอาศัยใจกล้าก็ทำได้ เมื่อไปถึง หมอตำแยจะเอามือคลำดูว่า
 เด็กกลับหัวพร้อมที่จะคลอดหรือไม่ เมื่อถามเกี่ยวกับ กรณีที่เด็กไม่พร้อมจะออก หมอตำแย
 ตอบว่า เคยมีเหมือนกันที่ไปผ่าข้ามวันข้ามคืนจึงจะคลอด พอเด็กคลอดออกมาเรียบร้อยก็
 ไข่ม้วนไปหลายบาง ๆ ที่เตรียมไว้มาตัดสายสะดือเด็ก ไม่ฆมหวดสายสะดือแบบคนไทย แล้วจึง
 ใช้น้ำเย็นธรรมชาติอาบหน้า ทำความสะอาดให้กับเด็ก ส่งเด็กให้กับแม่ หรือวางในที่ ๆ
 เตรียมไว้ให้เด็ก แล้วพ่อของเด็กจะต้องนำน้ำมัน น้ำส้มป่อย ล้างมือให้กับหมอตำแยที่
 คลอด รกของเด็กที่ตัดออก จะใส่กระบอกไม้ไผ่ที่ตัดเตรียมไว้ ชาวประมาดคิดกันว่า แล้ว
 นำไปฝังใต้บันไดบ้านหรือไปแขวนไว้ในป่าก็ได้ หมอตำแยจะต้องอยู่ต่อไปอีก 3 วัน รอจน
 สะดือของเด็กหลุด ก็ตั้งชื่อ ผูกมือ เรียกขวัญ พ่อแม่ทำขวัญเด็กทารกแล้วก็พาหมอไปส่งบ้าน
 มอบดอกไม้ ฐูปเทียน สำหรับเงินตอบแทนก็แล้วแต่จะให้ จะเป็น 100 บาท 30 บาท หรือ
 20 บาท ส่วนแม่ก็ต้องอยู่ไฟอีก 2 - 3 สัปดาห์ การอยู่ไฟนั้น ถ้าเป็นเตาแบบใช้เลียง
 ผี เขาก็จะนอนใกล้ ๆ กับเตานั้นใส่เกลือให้ระอุอยู่ตลอดเวลา เมื่อครบกำหนดก็ลาแม่เตา
 ไฟ ไม่ต้องอยู่ไฟอีก ถ้าไม่มีเตาเลียงผี ก็ใช้หินเผาไฟให้ร้อนจัดใช้ผ้าห่มแล้วนำมาทับท้อง
 เด็กทารกจะเหลืองคิมน้ำนมมารดาจนโต เขาไม่ให้คิมนมกระป๋องเลย แม้ว่า
 จะอายุประมาณ ขวบกว่า หรือเกือบ ๆ 2 ขวบ เท่าที่เห็น เขาก็ยังให้คิมน้ำนมมารดาอยู่
 ส่วนใหญ่ น้ำนมของแม่ชาวกะเหรี่ยงจะดีเพราะทารกอ้วน สมบูรณ์ทุกคน เท่าที่สอบถาม ไม่
 ปรากฏว่า เด็กตายเมื่ออยู่ในวัยทารกเลย

การตายของชาวกะเหรี่ยง ปรากฏว่า น้อยกว่าการเกิดของเด็กทารก เฉลี่ย
 ปีละ 1 คนเท่านั้น บางปีอาจจะตาย 1 คน บางปีไม่มีคนตายเลย ส่วนใหญ่ สาเหตุของ
 การตาย คือ โรคชรา นอกนั้น ไข้ดำ โรคท้องเดิน มาเลเรีย และที่ไม่น่าจะจะมี คือ ฉีค
 เฮโรอินเข้าร่างกายแล้วช็อคตาย 1 ราย และตั้งแต่ใกล้แล้วแล้ว ชาวกะเหรี่ยงส่วนใหญ่
 สุขภาพแข็งแรง ทั้งหญิงและชาย เขาจึงเป็นผู้มีอายุยืน ไม่ค่อยมีคนตายบ่อย ๆ เหมือนที่อื่น

การคุมกำเนิด

ครอบครัวชาวกะเหรี่ยง ส่วนใหญ่ไม่ค่อยมีลูกมากนัก เป็นบางครอบครัวเท่า
 นั้นที่มีลูกหลายคน ส่วนใหญ่จะมีลูก 3 - 4 คน ในจำนวน 35 ครอบครัว ผู้ศึกษาพบว่า

ครอบครัวที่มีลูกแล้ว มีจำนวน 27 ครอบครัว ยังไม่มีลูก ทั้งที่อยู่ในวัยเจริญพันธุ์ 6 ครอบครัว และ อีก 2 ครอบครัวนั้นมาอยู่ด้วยกันเมื่อแก่แล้ว ในจำนวนผู้ที่มีลูกแล้ว เมื่อสอบถามถึงเรื่องการคุมกำเนิด (ในสตรี) คุมกำเนิด 6 คน โดยวิธีคุมต่าง ๆ กันคือ ฉีดยา 4 คน ทำหมัน 1 คน และกินยาเม็ด 1 คน ผู้ที่ยังไม่ได้คุมกำเนิด 21 คนซึ่งผู้ที่ยังไม่คุมกำเนิดนั้นบางคนก็ไม่มีลูกอีก ผู้ศึกษาสอบถามทราบว่า ผู้หญิงกะเหรี่ยงที่มีลูกพอแก่ความต้องการแล้วและไม่อยากให้มีอีก จะกินยาคุมหรือจะเลิกอยู่ไฟ ย่าที่ว่านี้ผู้ศึกษาไม่ทราบสูตรแน่ชัด เพราะเขาปิดกัน ทราบแต่เพียงว่า กินหัวปลีต้มเปล่า ๆ 7 หัว (โดยแกะกาบหัวปลีข้างนอกออกให้เหลือหัวเล็ก ๆ แล้วจึงนำไปต้ม) ก่อนกินต้องท่องคาถาเป็นภาษากะเหรี่ยง มีความหมายว่า ไม่ต้องการจะมีลูกอีกแล้ว อย่ามาเกิดอีก ซึ่งวิธีกินยาคุมหรือจะเลิกอยู่ไฟนี้ ส่วนใหญ่ใช้ได้ผลดี แต่มีอยู่คนหนึ่ง กินยานี้เหมือนกัน กลับมีลูกอีก 2 คน หลังจากกินยา

วิเคราะห์และประเมินผลการปรับตัวด้านการอนามัย

เรื่องการอนามัยของชาวกะเหรี่ยง ผู้ศึกษาได้กล่าวเกี่ยวกับความเป็นอยู่ต่าง ๆ ไว้หลายส่วน คือ ส่วนที่กล่าวถึงที่อยู่อาศัย อาหาร น้ำดื่ม น้ำใช้ การรักษาความสะอาดของร่างกาย การเจ็บป่วยและการรักษาพยาบาล การเกิดการตาย สำหรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในส่วนต่าง ๆ ที่กล่าวถึงเหล่านี้ ในแต่ละส่วนจะมีระยะเวลา และ ความมากน้อยของการเปลี่ยนแปลงที่แตกต่างกันออกไป ทั้งนี้ เพราะการเปลี่ยนแปลงด้านอนามัยนอกจากจะเกิดขึ้นจากการปรับตัวของชาวกะเหรี่ยงโดยธรรมชาติเองแล้ว ยังเกิดขึ้นเนื่องจากการเข้าโรงเรียนและได้รับการสั่งสอนชี้แนะจากครู การได้รับความแนะนำ ความช่วยเหลือ เห็นตัวอย่างจากบุคคลภายนอก รวมทั้งการติดต่อคมนาคมที่สะดวกขึ้นด้วย

1. การเปลี่ยนแปลงในเรื่องที่อยู่อาศัย ในเรื่องที่อยู่อาศัยของชาวกะเหรี่ยงได้เริ่มเปลี่ยนแปลงมาไม่ถึง 10 ปีนี้เอง โดยเปลี่ยนจากบ้านไม้ไผ่ โครงสร้างของบ้านเป็นไม้ไผ่ พื้นและฝาใช้ไม้ไผ่สับฟาก หลังคาใช้ไม้ไผ่ผ่าซีก คว้าอันหางยออันทับกัน หรือใบทองคิง การเปลี่ยนแปลงได้เริ่มในโครงสร้างบางส่วนก่อน โดยการที่ได้เห็นตัวอย่างจากบุคคลภายนอก และเมื่อเปลี่ยนแล้วเป็นสิ่งที่คิดก็เริ่มทำตามกัน ส่วนแรกที่เปลี่ยนแปลงคือ

หลังคาบ้าน ชาวกะเหรี่ยงมุงหลังคาด้วยใบตองคึ่ง ไม้ไผ่ผ่าซีกกว่าอันหงายอัน แล้วจึงเป็นใบค้อ (คล้ายกับใบตาล) ใบหวาย จากนั้นก็หันมาใช้หลังคาแฝก คือ หลังคาที่ทำด้วยหญ้าคามัดเป็นตับ ๆ แทน เพราะหญ้าคาหาง่ายกว่า หนกว่า เมื่อการคมนาคมสะดวกขึ้น ชาวบ้านจึงเริ่มใช้สังกะสีมุงหลังคา เพราะเห็นประโยชน์ในการใช้สังกะสี นอกจากจะไม่รื้อง่าย ๆ แล้ว ยังรองน้ำฝนไว้ดื่มได้ อีกทั้งมีความคงทนมากกว่าหญ้าคา จะมีข้อเสียก็เพียงทำให้ร้อนอบอ้าวในเวลากลางวัน ต่อมาก็เปลี่ยนแปลงในส่วนโครงสร้างบ้าน เสาบ้าน ซื่อคาก็เปลี่ยนมาเป็นไม้จริง ซึ่งมีความคงทนกว่ากันมาก ยกเว้นแต่ที่ฝายบ้านยังใช้ไม้สับฟากอยู่ อาจจะสามารถกล่าวได้ว่า สาเหตุของการเปลี่ยนแปลงที่หักอาศัยเสียใหม่ ก็เนื่องมาจากความไม่คงทนถาวรในแบบเดิมของตน ประกอบกับการเห็นตัวอย่างและเห็นประโยชน์ของบ้านแบบที่ปลูกสร้างกันอย่างถาวร เช่น โรงเรียน และ บ้านพักครูเกรียงกระเวีย เป็นต้น และเมื่อนำมาประกอบกับความเป็นไปได้คือ ฐานะทางเศรษฐกิจอันววย ชาวกะเหรี่ยงจึงได้เปลี่ยนแปลงบ้านของตนเสียใหม่ให้มีความคงทนมากขึ้น จนกระทั่งในปัจจุบันนี้ หลังคาบ้านชาวกะเหรี่ยงจะใช้มุงด้วยสังกะสี และมีบ้าน 14 หลังที่มีโครงสร้างบ้านเป็นไม้จริงคือ ไม้แดง แต่สิ่งที่ไม่เปลี่ยนแปลง คือ บันไดบ้าน ทุกหลังจะยังคงใช้บันไดไม้ไผ่อยู่เช่นเดิม คงจะเป็นเพราะความเคยชินของเขา และไม่เห็นประโยชน์ของการทำบันไดเป็นขั้น ๆ ด้วยไม้จริง ทั้งยังเสียเวลาในการเลื่อยไม้อีกด้วย

แม้ว่า การเปลี่ยนโครงสร้างของบ้านจะเป็นเพียงการเปลี่ยนแปลงรูปแบบภายนอกธรรมดา แต่การเปลี่ยนแปลงนี้ก็มีผลในหลายด้าน เช่น แทนที่ชาวกะเหรี่ยงจะต้องเสียเวลา เสียเงินในการซ่อมแซมบ้านเกือบทุกปี หรือ ทุกปี เขาก็ใช้เวลาและเงินไปในทางอื่น เช่น ซื้อสิ่งของที่เป็นสำหรับครอบครัวได้เพิ่มขึ้น เป็นต้น ชาวกะเหรี่ยงทุก ๆ ครอบครัวต่างมีความต้องการที่จะมีบ้านหลังคามุงด้วยสังกะสี และโครงสร้างเป็นไม้จริงเพื่ออยู่อาศัยด้วยกันทั้งนั้น แต่ก็มีข้อขัดข้องที่ฐานะทางเศรษฐกิจไม่เอื้ออำนวยให้สามารถทำได้ แต่อย่างไรก็ดี ความปรารถนาหรือความต้องการที่จะเปลี่ยนแบบของที่อยู่อาศัยก็ชี้ให้เห็นถึง การปรับตัวในอีกด้านหนึ่งของชาวกะเหรี่ยง และยังเห็นอีกด้วยว่า การเปลี่ยนแปลงจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อได้ประโยชน์คุ้มกับที่ลงทุน เขาก็จะยอมเปลี่ยน

2. การเปลี่ยนแปลงในเรื่องอาหารการกิน สำหรับในเรื่องอาหาร การกินของชาวกะเหรี่ยงนั้น จะมีการเปลี่ยนแปลงไปบ้างแต่ก็ไม่มากนัก การเปลี่ยนแปลงในเรื่อง

ในเรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ เหล่านี้ ในบางครั้งก็สามารถชี้ให้เราเห็นถึงการเปลี่ยนแปลง หรือ แขนงใหม่ของการเปลี่ยนแปลงในทางสังคม และวัฒนธรรมบางอย่างของชาวกะเหรี่ยง ในช่วงที่การคมนาคมเริ่มสะดวก มีกลุ่มคนที่หาความสนุกด้วยการออกมาเที่ยวป่า ล่าสัตว์ หรือ พวกนายทุนที่ต้องการของป่าต่าง ๆ ทำให้สัตว์ป่าน้อยลง และ หลบหนีไปอยู่ที่อื่น ทาง ราชการจึงประกาศบริเวณนี้เป็นเขตป่าสงวน และเป็นเขตอนุรักษ์และห้ามล่าสัตว์ป่า ชาว บ้านจึงล่าสัตว์ป่ามาบริโภคอีกไม่ได้ ความอุดมสมบูรณ์ของอาหารลดน้อยลง และ การอพยพ เข้ามายังของคนต่างถิ่น ชาวกะเหรี่ยงได้เห็นตัวอย่างของคนกลุ่มใหม่ เช่น ในสมัยก่อนที่ หมู่บ้านเกริงกะเวียยังมีไม้ก้ำหลังคาเรือน ทุกบ้านจะมีความเอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่กัน เมื่อล่าสัตว์ ได้มากก็จะแบ่งกันกิน บางครั้ง เจ้าของสัตว์นั้นเหลือแต่เพียงหัวสัตว์เอาไว้ก็มี แต่เมื่อเขา เห็นตัวอย่างจากคนนอก ที่ตีราคาทุกอย่างเป็นเงิน ความเอื้อเฟื้อและน้ำใจก็ลดน้อยลงและ หายไป เช่น เมื่อเร็ว ๆ นี้ ชาวกะเหรี่ยงล่าหมูป่าได้ 1 ตัว (หมูป่าไม่เป็นสัตว์ห้าม ล่า) เมื่อก่อนชาวกะเหรี่ยงเคยให้กัน เคี้ยววัน ไม่ว่าจะเป็ชาวกะเหรี่ยงด้วยกัน หรือ คน นอกก็ตาม เขาขายกิโลกรัมละ 30 บาท หรืออาจลดลงไต่บ้างถ้าชอบพอกัน แต่ไม่ให้ฟรี

อาหารหลายอย่างเข้ามาอยู่ในชีวิตประจำวันของชาวกะเหรี่ยง เช่น น้ำปลา ผงชูรส น้ำมันพืช เป็นต้น ถึงแม้รูปแบบ วิธีการประกอบอาหารจะไม่เปลี่ยนแปลงไปจาก เดิม ชาวกะเหรี่ยงนิยมกินปลากระป๋องและนำมาประกอบอาหารของเขา จึงเป็นการ ยอมรับเข้ามาตามความต้องการของตนเอง เด็ก ๆ ชาวกะเหรี่ยงชอบกินขนมปังสำเร็จ รูปมาก ถ้าเขามีเงิน เขาก็จะซื้อกิน รวมทั้งขนมราดถั่ว สีสด ๆ เป็นห่อ ๆ ที่เรียกว่า ขนมแห้ง ซึ่งไม่มีประโยชน์แก่ร่างกายแต่อย่างใด และชาวกะเหรี่ยงยังรู้จักใช้ผงชูรส ที่ผงชูรสไม่ใช่สิ่งจำเป็น และไม่มีคุณค่าทางอาหาร เขาบอกว่าถ้าใส่ผงชูรสแล้ว อาหาร จะอร่อยมาก เขาเห็นแบบอย่างจากร้านค้าที่ขายอาหาร และร้านค้าในหมู่บ้านได้จัดหามาไว้ ขายชาวบ้านด้วย

จากการที่ชาวกะเหรี่ยงได้มีการติดต่อสัมพันธ์กับคนไทย เขาจึงได้รู้จักอาหาร บางอย่าง ทั้งอาหารคาวและขนมต่าง ๆ จากคนไทย รู้จักหัดทำขนมนอกเหนือไปจาก ขนม ทองโฮะที่ทำได้เป็นประจำ การที่กะเหรี่ยงหันมาใช้ น้ำปลา ผงชูรส หรือสิ่งอื่นที่ช่วยปรุง อาหาร และ การที่นิยมกินอาหารบางชนิดแบบคนไทยนั้น นอกจากจะแสดงให้เห็นถึงอิทธิพล ของการติดต่อสัมพันธ์ซึ่งมีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในค่านิยมต่าง ๆ แล้ว ยังแสดงให้เห็น ว่า การดำเนินชีวิตของชาวกะเหรี่ยงสามารถเข้ากันได้กับคนไทย แม้จะในบางค่านิยมก็ตาม

3. การเปลี่ยนแปลงในเรื่องการรักษาความสะอาดของร่างกาย มีการเปลี่ยนแปลงมากพอควร และเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับด้านเศรษฐกิจด้วย ชาวกะเหรี่ยงรู้จักใช้สบู่ ใช้ยาสระผม เมื่อเวลาอาบน้ำ สระผม รู้จักใช้ผงซักฟอกเมื่อเขาซักผ้า รู้จักใช้แปรงสีฟันและยาสีฟัน ฯลฯ การเปลี่ยนแปลงในสิ่งเหล่านี้ เกิดจาก การเห็นตัวอย่าง และได้รับคำแนะนำจากครู หรือการที่เด็ก ๆ เข้าโรงเรียน ได้เรียนรู้เรื่องการรักษาสุขภาพอนามัยต่าง ๆ ทำให้ชาวกะเหรี่ยงเริ่มรู้จักวิธีการรักษาความสะอาด และถึงแม้ว่าพวกเขาจะรู้จักใช้สิ่งของเหล่านี้มาเป็นเวลานานแล้ว แต่บางครั้งก็มิได้ใช้ประจำ หรือใช้ทุกคน เช่น การแปรงฟันการใช้ยาสีฟัน หรือการล้างด้วยแชมพูผงซักฟอก เพราะสิ่งเหล่านี้ต้องใช้เงินซื้อ บางครั้งสิ่งอื่นมีความจำเป็นมากกว่า เขาจึงต้องซื้อสิ่งอื่นก่อน แต่ยังมีนับได้ว่า ชาวกะเหรี่ยงได้มีการเปลี่ยนแปลงในเรื่องรักษาอนามัยและความสะอาดแล้ว

4. การเปลี่ยนแปลงในเรื่องการใช้ส้วม ในเรื่องนี้ ชาวกะเหรี่ยงได้เห็นตัวอย่างจากโรงเรียน และได้รับคำแนะนำ กับการนำหัวส้วมมาแจกโดยหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ 13 ของกรม.กลาง เมื่อพ.ศ. 2519 ทำให้ชาวบ้านมีส้วมรดน้ำใช้ เพื่อจะรู้และเข้าใจถึงประโยชน์ ความสะดวกสบาย การรักษาความสะอาดของหมู่บ้านเมื่อมีส้วม แต่จนถึงปัจจุบันนี้ จำนวนครอบครัวที่ใช้ส้วมรดน้ำก็ไม่มีเพิ่มขึ้น ชาวบ้านจำนวน 22 ครอบครัวยังใช้วิธีเข้าป่า เช่นที่เคยปฏิบัติอยู่ตลอดมา เรื่องนี้จึงเป็นสิ่งชี้ให้เห็นว่าการเปลี่ยนแปลงเรื่องการใช้ส้วมของชาวกะเหรี่ยงมีน้อยมาก แต่ไม่ใช่เพราะชาวกะเหรี่ยงไม่เห็นประโยชน์ของการใช้ส้วม แต่การที่เขาไม่ทำใช้ก็เพราะเขาคิดว่า ส้วมยังไม่ใช้สิ่งจำเป็นที่จะต้องทำและด้านเศรษฐกิจยังไม่อำนวยให้ทำได้ การทำส้วมรดน้ำจะต้องใช้เงินพอควร บางบ้านจึงใช้วิธีที่ประหยัด คือ การทำส้วมหลุมซึ่งก็มีเพียง 6 ครอบครัวเท่านั้น จึงพอมองเห็นได้ว่า การเปลี่ยนแปลงในหมู่ชาวกะเหรี่ยงจะเกิดขึ้นเมื่อสิ่งนั้นจำเป็นที่จะต้องเปลี่ยนและให้ประโยชน์คุ้มค่า พวกเขาจึงจะยอมรับการเปลี่ยนแปลงนั้น ๆ

5. การเปลี่ยนแปลงในเรื่องน้ำดื่ม น้ำใช้ การเปลี่ยนแปลงในเรื่องนี้ มีน้อยมาก การที่รู้จักใช้ภาชนะเก็บน้ำไว้ใช้ เช่น โอ่งน้ำ มีการใช้ชั้นพลาสติก และ ชั้นอลูมิเนียม ส่วนใหญ่ยังคงดื่มน้ำห้วยที่ไม่ได้ผ่านการต้ม เพราะสะดวกกว่า ในขณะที่ ชาวบ้านได้เริ่มมีการปรึกษาหารือในเรื่องน้ำที่จะนำมาใช้ภายในหมู่บ้าน คือ โดยวิธีต่อท่อจากภูเขา

ซึ่งเป็นแหล่งกำเนิดลำห้วย แล้วให้แรงกระแทกของน้ำที่ตกมาจากที่สูง ผลักให้น้ำไหลไปตามท่อไปถึงบ้าน ชาวบ้านก็จะใช้น้ำโดยไม่ต้องเดินไปใช้น้ำที่ลำห้วย โครงการนี้จะใช้งบประมาณ โครงการสร้างงานในชนบท (กสช.) แต่ยังไม่แน่นอนว่าจะทำได้เมื่อใด เพราะเป็นโครงการที่ต้องใช้เงินมาก งบประมาณที่ได้มาอาจจะไม่พอ ถ้าหากโครงการนี้เสร็จเรียบร้อยจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงหลายอย่างในเรื่องการใช้น้ำ เช่น การอาบน้ำ ทำความสะอาดสิ่งของ เครื่องใช้ต่าง ๆ เป็นต้น

6. การเปลี่ยนแปลงในเรื่องการรักษาพยาบาล ในสมัยก่อน ถ้าหากชาวกะเหรี่ยงเกิดเจ็บป่วย เขาจะใช้วิธีการรักษาแบบหมอพื้นบ้าน หมอแผนโบราณ โดยใช้ยาจากสมุนไพรที่หาได้จากป่ามาทำเป็นยารักษาโรค หมอแผนโบราณในหมู่บ้านจะรักษาโดยการจับชีพจร และวินิจฉัยโรคตามความชำนาญของตน และจัดยาให้ หรือ หากผู้ใดพอมีความรู้เรื่องรักษาโรคอยู่บ้าง เขาก็จะหายากินเอง เมื่อก่อนนี้ โรคที่ร้ายแรงและตายกันมากคือ มาเลเรีย และ ท้องร่วง เนื่องมาจากความไม่รู้หนังสือของชาวบ้าน และ การที่ไม่มีการติดต่อกับสังคมกับภายนอก จนเมื่อประมาณ 10 ปีมานี้ อัตราการตายของโรคทั้งสองน้อยลง จนไม่มีคนตายด้วยโรคนี้ ชาวกะเหรี่ยงเริ่มได้รับความรู้เรื่องการป้องกันตนเองจากโรคภัยด้วยการแนะนำของครู ซึ่งเขาให้ความศรัทธาเชื่อถือ เด็กนักเรียนที่เข้าโรงเรียนก็มีความรู้เรื่องการอนามัย อีกทั้งการคมนาคมที่สะดวกขึ้นมากกว่าแต่ก่อน ชาวบ้านจึงสามารถไปรักษาตัวที่โรงพยาบาล หรือ สถานีอนามัย ที่อำเภอทองผาภูมิได้ และการที่ชาวกะเหรี่ยงบางคนก็เปลี่ยนมาใช้การรักษาพยาบาลแผนปัจจุบัน และ หายป่วย ได้เป็นตัวอย่างให้คนอื่น ๆ ทำตาม อีกทั้งมีหมอประจำตำบลสำหรับแนะนำ รักษาพยาบาลขั้นพื้นฐานอยู่ในหมู่บ้านและเป็นชาวกะเหรี่ยงด้วย ชาวกะเหรี่ยงจึงหันมาใช้ยาแผนปัจจุบันมากขึ้น นอกจากนี้ เมื่อการไฟฟ้าฝ่ายผลิตได้มีโครงการเขื่อนเขาแหลมขึ้นในพ.ศ. 2524 การสร้างทางไปสังขละบุรีจึงใช้เส้นทางผ่าน หมู่บ้านเกริงกะเวียแทนเส้นทางเดิม หน่วยงานโยธาของโครงการ ฯ ได้มาตั้งหน่วยงาน หรือ ที่เรียกกันว่า แคมป์ไฟฟ้า ห่างจากหมู่บ้านเกริงกะเวีย ประมาณ 3 - 4 กิโลเมตร โดยมีหน่วยพยาบาลออกมาด้วยและรับรักษาแก่ชาวบ้านในราคาถูก หากชาวบ้านไปอยากไปโรงพยาบาลก็ไปที่แคมป์ไฟฟ้าแทน กระทั่งปีพ.ศ. 2526 กระทรวงสาธารณสุขได้จัดตั้งสถานีอนามัยขึ้นที่หมู่บ้านเกริงกะเวีย ทำให้ชาวกะเหรี่ยงและชาวบ้านทั่วไปมีความสะดวกในการรักษาพยาบาล ทั้งค่าตรวจและค่ายา ก็ได้รับการบริการฟรี ชาวบ้านจึงนิยม

มารับบริการจากเจ้าหน้าที่อนามัย และชาวกะเหรี่ยงก็เปลี่ยนมารักษาแผนปัจจุบันมากกว่าจะรักษาเองโดยยาสมุนไพร แต่ในเรื่องการคลอดบุตรและการคุมกำเนิด ยังไม่ได้รับการยอมรับในหมู่ชาวกะเหรี่ยง ผู้หญิงกะเหรี่ยงยังนิยมคลอดบุตรที่บ้านตนเอง กับหมอตำแยในหมู่บ้าน เพราะสะดวกกว่าไปโรงพยาบาล เป็นการประหยัดค่าใช้จ่าย และยังไม่มีการคลอดที่มีปัญหา เช่น มารดา หรือ ทารกตาย เลย การคลอดกับหมอตำแยจึงไม่ใช่เรื่องน่ากลัวในความคิดของพวกเขา แม้จะเป็นห้องสาวก็ตาม ส่วนเรื่องการคุมกำเนิด ชาวกะเหรี่ยงยังไม่นิยม ทั้งยังไม่มีความรู้เกี่ยวกับวิธีการคุมกำเนิดแบบสมัยใหม่ ถ้าไม่ต้องการมีลูกอีกเขาก็กินยาตามความเชื่อของเขา แต่ก็มีบางส่วนที่เปลี่ยนมาใช้วิธีคุมกำเนิดแบบสมัยใหม่ คือ การทำหมัน (หญิง) การใช้วิธีฉีดยา และ กินยาเม็ดคุมกำเนิด ทั้งหมดมีอยู่ 6 คน ซึ่งเป็นพวกที่มีการติดต่อสัมพันธ์กับคนในเมือง มีความรู้ ผ่านระบบโรงเรียนมาแล้ว ทำให้เข้าใจในเรื่องการวางแผนครอบครัวและไม่กลัวเรื่องการคุมกำเนิด

สรุปได้ว่า การให้การศึกษาแก่ชาวกะเหรี่ยง โดยทางราชการตั้งแต่ พ.ศ. 2513 มาจนถึงปัจจุบัน นับได้ว่า มีผลอย่างสำคัญที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะในด้านสาธารณสุข การได้รับการศึกษาทำให้ชาวกะเหรี่ยงรอบรู้และเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่ทั้งใกล้และไกลตัวได้มากขึ้น รวมทั้งการได้รับคำแนะนำ และได้เห็นตัวอย่างจากสังคมภายนอก ทำให้สังคมกะเหรี่ยงมีการเปลี่ยนแปลง ผู้ที่ยอมรับและเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลง ส่วนใหญ่ จะเป็นผู้ที่เคยเข้าเรียนในโรงเรียนมาแล้ว รู้และเข้าใจเรื่องสาธารณสุข ทำให้ชาวกะเหรี่ยงมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีพอควร รู้จักป้องกันและรักษาสุขภาพ อนามัยของตนและครอบครัว การศึกษาจึงเป็นก้าวแรกที่ทำให้การเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ เกิดตามมา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย